

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomie

Bakalářská práce

Ekonomický vývoj Polska po vstupu do EU

Romana Trunečková

© 2026 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Romana Trunečková

Ekonomika a management

Název práce

Ekonomický vývoj Polska po vstupu do EU

Název anglicky

Economic development of Poland after joining the EU

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je stručné přiblížení ekonomiky Polska od roku 2004 do současnosti. V průběhu těchto let budou sledovány příčiny, změny a dopady na ekonomiku. Mezi parciální cíle patří popsání determinantů inflace, přiblížení událostí, které vedly ke změně ekonomiky státu a následnou změnu, která nastala. Dále následný vývoj inflace a nezaměstnanosti ve státě.

Metodika

Práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části se budou vyskytovat informace z odborné literatury, které nám pomohou pochopit podstatu a změny v ekonomice Polska. Zejména pro téma inflace, nezaměstnanost a hrubý domácí produkt. V praktické části budou pomocí grafu vyznačeny hodnoty míry nezaměstnanosti v období od roku 2004-2024, které budou následně porovnány. Dále bude hodnocen vztah ekonomického růstu a dalších ekonomických proměnných pomocí regresní analýzy.

Doporučený rozsah práce

40 – 50 stran

Klíčová slova

ekonomika, ekonomická krize, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, měnová politika, Polsko, politika, stát

Doporučené zdroje informací

BERKA, Marek. Poučení z polské transformace. Czech Journal of Economics and Finance [online]. 2001, s. 17 [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://journal.fsv.cuni.cz/storage/285_004_217_233.pdf
CHWALBA, Andrzej. Polsko 1989–2008: dějiny současnosti. Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-185-7
JANYŠKA, Petr. Polsko vejpůl : Rozhovory. Novela bohemia, 2023. ISBN 978-80-88322-45-0
KRUGMAN, Paul R. Návrat ekonomické krize. Vyšehrad, 2009. ISBN 9788070219843
KUBÁT, Michal. Demokracie v Polsku. SLON, 2005. ISBN 80-86429-46-6
KUBÁT, Michal. Vývoj a proměny státního zřízení Polska ve 20. století. Dokořán, 2006. ISBN 80-7363-079-6
Narodowy bank Polski [online]. 2024 [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://nbp.pl/>
ŘEZNÍK, Miloš. Dějiny Polska v datech. Libri, 2010. ISBN 978-80-7277-408-1
TOMŠÍK, Vladimír. Monetární ekonomie v období krize a konvergence. Management Press, 2018. ISBN 9788072615452

Předběžný termín obhajoby

2024/25 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavel Kotyza, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 12. 02. 2025

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 17. 02. 2025

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 03. 2026

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomický vývoj Polska po vstupu do EU" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13.3.2026

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu práce panu Ing. Pavlu Kotyzovi, Ph.D. za trpělivost, odborné vedení, ochotu, vstřícnost při konzultacích a rady při zpracovávání mé bakalářské práce.

Ekonomický vývoj Polska po vstupu do EU

Abstrakt

Bakalářská práce analyzuje hospodářský vývoj Polska se zaměřením na transformační procesy a období vstupu do Evropské unie.

Teoretická část práce definuje institucionální rámec země a specifika polské měnové a fiskální politiky. Historický kontext byl vymezen událostmi od konce 2.světové války po přípravu na vstup do Evropské unie. Historické události jsou považovány za klíčový rámec pro navázání na praktickou část.

Praktická část je vytvořena na základě statistických dat z let 2004-2024 a hodnotí vývoj meziročního růstu hrubého domácího produktu a hrubého domácího produktu vyjádřeného ve stálých cenách, meziroční hodnota inflace a míra nezaměstnanosti. Analýza potvrzuje, že Polsko vykazuje dlouhodobý ekonomický růst, což dokládá i v obdobích globálních krizí. Výsledky regresní analýzy pomocí Okunova zákona naznačují specifika vztahu mezi ekonomickým růstem a růstem nezaměstnanosti v polském kontextu. Analýza potvrzuje platnost tohoto zákona. Práce v závěru konstatuje, že strategické kroky centrální banky a efektivní čerpání evropských fondů byly klíčovými faktory pro modernizaci polské ekonomiky a její současné postavení v regionu střední Evropy.

Klíčová slova: Polsko, ekonomický vývoj, hrubý domácí produkt vyjádřený ve stálých cenách, míra nezaměstnanosti, meziroční míra inflace, měnová politika, Okunův zákon, transformace

Economic development of Poland after joining the EU

Abstract

This bachelor's thesis analyzes the economic development of Poland, with a specific focus on transformation processes and the period of its accession to the European Union.

The theoretical part defines the country's institutional framework and the specificities of Polish monetary and fiscal policy. The historical context is delineated by events ranging from the end of World War II to the preparations for EU entry. These historical milestones are considered a crucial framework for transitioning into the practical section.

The practical part is based on statistical data from 2004-2024. It evaluates the development of year-on-year gross domestic product growth, gross domestic product at constant prices, the annual inflation rate, and the unemployment rate. The analysis confirms that Poland exhibits long-term economic growth, as evidenced even during periods of global crisis. Furthermore, the results of a regression analysis using Okun's Law indicate specific characteristics of the relationship between economic growth and unemployment within the Polish context; the analysis confirms the validity of this law.

In conclusion, the thesis states that the strategic actions of the central bank and the effective utilization of European funds were key factors in the modernization of the Polish economy and its current standing within the Central European region.

Keywords: Poland, economic development, gross domestic product at constant prices, unemployment rate, inflation rate, monetary policy, Okun's Law, transformation

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	13
3.1 Polsko.....	13
3.1.1 Institucionální struktura	14
3.1.2 Veřejné finance	18
3.1.3 Měnová politika v Polsku	19
3.2 Klíčové momenty pro ekonomiku Polska do roku 2004.....	21
3.2.1 1945-1980 Socialistická industrializace a centrální plánování.....	21
3.2.2 1980-1989 Krize socialismu a cesta k reformám.....	24
3.2.3 1989-2004 Tržní ekonomika a integrace do Evropské unie	26
4 Vlastní práce	28
4.1 Průběh Polské ekonomiky do světové finanční krize (2009).....	28
4.1.1 Vstup do Evropské unie	28
4.1.2 Po vstupu do EU	29
4.1.3 Zahraniční investice	31
4.2 Roky polské konvergence	34
4.2.1 Počátky hospodářské krize.....	39
4.3 Průběh Polské ekonomiky od roku 2010-2024	43
4.3.1 Analýza časové řady hrubého domácího produktu.....	43
4.3.2 Analýza časové řady míry nezaměstnanosti	48
4.3.3 Analýza časové řady meziroční inflace	52
5 Výsledky a diskuse	56
5.1 Regresní analýza vztahu HDP a nezaměstnanosti	56
6 Závěr.....	60
7 Seznam použitých zdrojů	62
8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	69
8.1 Seznam obrázků	69
8.2 Seznam tabulek	69
8.3 Seznam grafů.....	69
8.4 Seznam použitých zkratk.....	69

1 Úvod

Polská republika jako jeden z našich nejbližších sousedů představuje v evropském prostoru unikátní příklad hospodářské a společenské obrody. Sledování polského vývoje není pro českého pozorovatele pouze otázkou sousedského přehledu, ale klíčem k pochopení dynamiky celého regionu střední Evropy. Země, která si v moderní historii prošla nejen radikálními strukturálními změnami, ale i zásadními geopolitickými a geografickými posuny, se dnes osvědčila jako jeden ze silnějších a stabilnějších hráčů v Evropě.

To prokázalo odolnost, kterou polská ekonomika vykazuje vůči vnějším i vnitřním negativním jevům. Zatímco mnoho evropských států v posledních desetiletích bojovalo s hlubokými recesemi, Polsko si dokázalo udržet status rostoucí ekonomiky, což vyvolává odborné diskuse o specifických faktorech jeho úspěchu. Všechny tyto vlivy, od historického dědictví přes demografické proměny, formovaly Polsko do podoby moderní a sebevědomé ekonomiky, jejíž význam neustále roste.

Předkládaná práce se nezaměřuje pouze na deskripci polského hospodářství, ale usiluje o komplexní pohled na to, jak se politické, společenské a geopolitické faktory organicky prolínají s ekonomickou realitou a do jaké míry formují trajektorii dlouhodobého ekonomického růstu.

Dosažené výsledky této práce potvrzují, že polská cesta k prosperitě nebyla samozřejmostí, ale výsledkem hlubokých strukturálních změn. Jak poznamenává polský ekonom Marcin Piatkowski(2022): *„S ekonomikami zpustošenými desetiletími plánování a makroekonomických krizí nebylo ani zdaleka zřejmé, že si povedou lépe než jiné státy.“*

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tato práce si klade za cíle:

- Zhodnotit ekonomický vývoj Polska v období transformace
- Analyzovat dopady vstupu Polska do Evropské unie
- Vyhodnotit a popsat makroekonomický ukazatel nezaměstnanosti
- Vyhodnotit a popsat makroekonomický ukazatel inflace
- Prokázat platnost či neplatnost Okunova zákona pomocí regresní analýzy a vysvětlit tuto závislost

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, části teoretické a praktické. Pro zpracování teoretické práce bylo třeba prostudovat odbornou literaturu k danému tématu.

V teoretické části byla provedena rešerše odborné literatury a dokumentů zaměřených na institucionální fungování Polska, veřejných financí a měnové politiky. Pozornost byla věnována historickému kontextu transformace polské ekonomiky od centrálního plánování až po integrační proces do Evropské unie. Hlavními zdroji informací byly odborné publikace, legislativní dokumenty a oficiální portály státních institucí.

Praktická část čerpá ze sekundárních statistických dat pokrývajících primárně období let 2004-2024. Pro grafické zpracování praktické části byla využita aplikace Microsoft Excel. První etapu praktické části tvoří grafy zasazené do zmíněného období popisující zmíněné období. Pro grafické zpracování byla využita databáze Českého statistického úřadu, Polského statistického úřadu, Mezinárodního měnového fondu, Skupiny světové banky, Národní banky Polska a Evropské centrální banky. Grafy v této části interpretují míru nezaměstnanosti, přímé zahraniční investice, strukturu přímých investic, tempo růstu hrubého domácího produktu, čtvrtletní tempo růstu zaměstnanosti, průměrná měsíční hrubá mzda a meziroční růst spotřebitelských cen. V časových řadách se zkoumaly v daném období makroekonomické ukazatele meziroční míry inflace, míry nezaměstnanosti a hrubý domácí produkt vyjádřený v běžných cenách a meziroční tempo růstu hrubého domácího

produktu. Pro grafické zpracování byla využita databáze dat Skupiny světové banky. V závislosti na různé trendy funkcí byly tyto funkce popsány a definovány pomocí odborných publikací, článků a zpráv z polských institucí. Pro popsání těchto trendů byly primárně využity dokumenty Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Národní banky Polska, Evropské komise a Mezinárodního měnového fondu.

V druhé etapě praktické části byla aplikována statistická metoda v podobě regresní analýzy. Tato analýza byla použita pro zkoumání statistické závislosti mezi růstem hrubého domácího produktu a změnou míry nezaměstnanosti za účelem ověření platnosti Okunova zákona¹ v polských podmínkách. Analýza byla vypracována za pomoci databáze Skupiny světové banky, poté byla vypracována graficky pomocí aplikace MS Excel. Na základě regresního koeficientu a hodnoty β byl vyvoděn závěr, zda zákon pro polské podmínky platí, či ne. Po ověření platnosti zákona byla provedena komparativní analýza s ostatními zeměmi, na kterých byla provedena obdobná analýza.

¹ Okunův zákon zachycuje vztah mezi změnou domácího produktu a změnou míry nezaměstnanosti, kdy 1% odchylka reálného produktu od potenciálního produktu je spojena s 0,5% odchylkou míry nezaměstnanosti od její přirozené míry.

3 Teoretická východiska

3.1 Polsko

Polsko je stát v severní části střední Evropy, který obývá bezmála 39 milionů obyvatel. Rozloha činí 312 679 km² a stát má vlastní specifické členění. Největší správní celek je nazýván wojewódstwo (vojvodstvím), kterých je v Polsku 16. Druhý stupeň dělení státu se nazývá powiaty (okresy), kterých je ve státě 380. Třetím nejnižším stupněm je gmina (česky: obec), kterých je po celém Polsku 2477. Lze je rozdělit do tří kategorií, gmina miejska (město), kterých je 302, dále gmina miejsko-wiejska (městys), kterých je 677 a gmina wiejska (vesnice), kterých je 1498 v Polsku (Główny Urząd Statystyczny, 2025b).

Obrázek 1: Administrativní mapa Polska

Zdroj: Główny Urząd Statystyczny, (2025)

Administrativní členění Polska se dělí na vojvodství, kterých je 16, jmenovitě Západopomořanské, Lubušské, Dolnoslezské, Opolské, Slezské, Malopolské, Podkarpatské, Lublinské, Podleské, Varmijsko-mazurské, Pomořské, Kujavsko-pomořské, Velkopolské, Mazovské, Lodžské, Svatokřížské, které současně odpovídají polským historickým regionům. Správní pravomoci na úrovni vojvodství sdílí maršálek, který odpovídá ekvivalentu hejtmana, jehož jmenuje vláda, volený regionální sněm a exekutiva volena tímto směrem (Evropská unie, 2025a).

Současný politický režim v Polsku je parlamentní, přestože neobsahuje nepřímou volbu hlavy státu. Držitelkou výkonné moci je výhradně vláda v čele s premiérem a ta je politicky odpovědná parlamentu (Kubát, 2005).

3.1.1 Institucionální struktura

Nejvyšší a nejhlavnější státní orgány Polska se dělí na instituce legislativní a exekutivní. Legislativním orgánem je parlament, který je v případě Polska dvoukomorový, jedná se o sněmovnu – zvanou Sejm a Senát. Exekutiva je taktéž dvojhlavá a skládá se z hlavy státu a vlády v čele s premiérem (Kubát, 2005).

Hlava státu

Polský prezident je hlavou státu. Podle ústavy je součástí výkonné moci spolu s vládou. Je volen v přímých a všeobecných volbách na pětileté funkční období volebním systémem absolutní většiny ve dvoukolové variantě (existuje možnost jednoho znovuzvolení). Zatímco do roku 1997 disponoval reálnou výkonnou mocí, po schválení nové ústavy byla tato moc omezena, protože většina jeho aktů musí být kontrasignována premiérem nebo příslušným ministrem, kteří tak za prezidentova rozhodnutí přebírají politickou odpovědnost. Prezident republiky je garantem kontinuity státní moci, dohlíží na dodržování ústavy. Stojí na stráži suverenity a bezpečnosti státu a nenarušitelnosti jeho hranic. Je nejvyšším nadřízeným ozbrojených sil a disponuje v této oblasti řadou kompetencí. Reprezentuje zemi v mezinárodních vztazích. Prezident se účastní legislativního procesu tak, že má pravomoc zákonodárné iniciativy a disponuje suspenzivním vetem vůči návrhům zákonů schválených parlamentem. Prezident vyhlašuje volby do Sejmu a Senátu, svolává zasedání nově zvoleného Sejmu a podle ústavy se může obracet na Sejm, Senát a Národní shromáždění s svoláními. Prezident se účastní procesu vzniku vlády. Má řadu kreativních kompetencí, zejména ve vztahu k soudní moci. Prezident smí vyhlašovat referenda (se souhlasem Senátu), iniciovat jednání Ústavního tribunálu, dát podnět k zahájení šetření Nejvyšším kontrolním úřadem (Kubát, 2006).

Polský parlament

Zákonodárná moc je ústavou svěřena Sejmu a Senátu, prezident republiky a Rada ministrů představuje výkonnou moc, soudy a tribunály jsou mocí soudní. Zákonodárná moc Sejmu a Senátu není symetrická. Ústava poskytuje Sejmu dominantní roli v legislativním procesu. Toto neplatí pro zákony, které mění Ústavu, nebo pro zákony umožňující ratifikaci mezinárodních smluv, na jejichž základě Polská republika deleguje určité pravomoci státních orgánů na mezinárodní organizaci či mezinárodní orgán (Sejm, 2025).

Sejm se skládá ze 460 poslanců, kteří jsou voleni v přímých a všeobecných volbách proporčním volebním systémem na čtyřletá funkční období. Hlavním úkolem Sejmu je legislativní proces, kde se pravomoc zákonodárné iniciativy rozděluje pro skupinu poslanců Sejmu, která má alespoň 15 členů nebo výbor, pro Senát, kdy má pravomoc skupina minimálně 10 senátorů nebo výbor, prezident republiky, vláda a skupina minimálně 100 000 voličů. Navrhovatelé jsou vždy povinni uvést finanční důsledky zákona. Nejprve je postoupen Senátu, který má 30 dnů na a) schválení návrhu zákona, b) odmítnutí návrhu zákona, c) schválení návrhu zákona s pozměňovacími návrhy. Pokud se Senát ve zmíněné lhůtě 30 dnů k návrhu zákona nevyjádří, považuje se zákon za schválený. Druhou důležitou funkcí je klíčová spoluúčast v procesu vzniku nové vlády a její kontrola (Kubát, 2005).

V polském Senátu je zákonný počet 100 senátorů. Druhá komora by měla reprezentovat regiony, což se ale projevuje jen ve volbě ve vojvodstvích, nikoliv v obecně nebo pro určité případy silných pravomocích (relevantní je i integrace do rozpočtového procesu). Jednotliví senátoři však jsou vybaveni některými významnými oprávněními, mezi které patří pro příklad právo účastnit se jednání územní samosprávy, obracet se na státní a samosprávné orgány s podněty a žádat od nich vysvětlení. Lhůta pro projednání naléhavých návrhů činí 14 dnů a většina nutná k přehlasování Senátu byla stanovena na nadpoloviční většinu při přítomnosti nejméně poloviny zákonného počtu poslanců. Sejm může přijmout všechny změny navržené Senátem nebo jen některé. K přijetí zákonů ústavních je třeba výslovného souhlasu obou komor, Senát je však při jejich projednávání limitován šedesátidenní lhůtou. Schválí-li parlament zásadní změny ústavy, může být na návrh vyhlášeno ratifikační referendum. Senát se podílí na kreaci členů Rady pro měnovou politiku, generálního inspektora pro ochranu osobních dat, jmenuje taktéž část členů Státní rady a soudnictví a část členů Státní rady pro rozhlas a televizi. Senát a Sejm tvoří Národní shromáždění, které

přijímá slib prezidenta republiky, žaluje jej pro porušení ústavy nebo spáchání trestného činu a prohlašuje jej trvale neschopným zastávat úřad. Senátoři ze svého středu volí předsedu (maršálka) a tři místopředsedy (vicemarsálky), kteří tvoří předsednictvo Senátu, jež zasedá každý týden a stanovuje plán činnosti komory či přiděluje různé návrhy výborům (Senát Parlamentu České republiky, 2025).

Souhlas Senátu je nezbytný při volbě předsedy Nejvyššího kontrolního úřadu (NIK) a ombudsmana (Chwalba, 2009).

Polská vláda

Vláda (v polské terminologii rada ministrů) je hlavním orgánem výkonné moci. Uskutečňuje vnitřní a zahraniční politiku a vede státní správu. Vláda je politicky odpovědná Sejmu. V čele vlády stojí premiér, který řídí a koordinuje její činnost a kontroluje práci ministrů. Premiéra zastupují vicepremiéři. Premiér provádí změny v personálním složení vlády, a to prostřednictvím prezidenta republiky. Premiér navrhuje složení vlády, kterou jmenuje prezident do 14 dnů od zahájení zasedání nově zvoleného Sejmu nebo od přijetí příští demise předchozí vlády. Vláda musí do 14 dnů od svého jmenování předstoupit před Sejm a požádat o udělení vota důvěry. Votum důvěry je schvalováno absolutní většinou za přítomnosti alespoň poloviny všech poslanců. Pokud není votum důvěry uděleno, Sejm do 14 dnů hlasuje o novém premiérovi (který je navržen tentokrát Sejmem) a jím sestavené vládě, a to absolutní většinou poslanců. Je-li důvěra udělena, prezident musí takto vzniklou vládu jmenovat. Nepodaří-li si vládu jmenovat, ani do třetice, tak prezident republiky rozpouští parlament a vyhlašuje parlamentní volby (Kubát, 2005).

Ministerstva

Počet ministerstev v Polsku je proměnlivý, smí se měnit v závislosti na politických rozhodnutích a organizačních změnách vlády. Tuto možnost upravují právní předpisy, které umožňují zrušení, sloučení či vytvoření ministerstev dle potřeby. Ústava Polské republiky, článek 146 stanovuje, že Rada ministrů vede vnitřní a zahraniční politiku Polska. Uvádí, že do Rady ministrů patří záležitosti státní politiky, které nejsou vyhrazeny jiným orgánům státní moci nebo samosprávě. Tento článek neuvádí přesný počet ministrů, čímž umožňuje flexibilitu ve složení vlády (Sejm, 1997).

Zákon o Radě ministrů upravuje organizační strukturu vlády a definuje kompetence premiéra a jednotlivých ministrů. Umožňuje vládě vytvářet, slučovat nebo rušit ministerstva podle potřeby. Znamená to, že počet ministerstev může být flexibilní a měnit se s každou vládní reorganizací (Sejm, 1996).

Tabulka 1: Přehled ministerstev v Polsku v roce 2025

MINISTERSTVO	FUNKCE	KDO
Ministerstvo digitálních záležitostí	Vicepremiér	Krzysztof Gawkowski
Ministerstvo národní obrany	Vicepremiér	Władysław Kosiniak-Kamysz
Ministerstvo zahraničí	Vicepremiér	Radosław Sikorski
Ministerstvo státních aktiv	Ministr	Wojciech Balczun
Ministerstvo dohledu nad realizací vládní politiky	Ministr	Maciej Berek
Ministerstvo kultury a národního dědictví	Ministr	Marta Cienkowska
Ministerstvo financí a ekonomiky	Ministr	Andrzej Domański
Ministerstvo rodiny, práce a sociálních věcí	Ministryně	Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Úřad předsedy vlády	Ministr	Jan Grabiec
Ministerstvo klima a životního prostředí	Ministryně	Paulina Hennig-Kloska
Ministerstvo vnitra a správy	Ministr	Marcin Kierwiński
Ministerstvo infrastruktury	Ministr	Dariusz Klimczak
Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova	Ministr	Stefan Krajewski
Ministerstvo vědy a vysokého školství	Ministr	Marcin Kulasek
Ministerstvo energetiky	Ministr	Miłosz Motyka
Ministerstvo školství	Ministryně	Barbara Nowacka
Ministerstvo fondů EU a regionální politiky	Ministryně	Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz
Ministerstvo sportu a cestovního ruchu	Ministr	Jakub Rutnicki
Ministerstvo koordinace zvláštních služeb	Ministr	Tomasz Siemoniak
Ministerstvo zdravotnictví	Ministryně	Jolanta Sobierańska-Grenda
Ministerstvo spravedlnosti	Ministr	Waldemar Żurek

Zdroj: Vlastní zpracování, Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, (2026)

Ministři vedou určené obory státní správy nebo plní úkoly stanovené předsedou Rady ministrů. Rozsah činnosti ministra řídícího oboru vládní správy určí zákon. Ministr vydává nařízení ve vztahu k jeho příslušnému oboru, toto nařízení smí Rada ministrů na návrh svého předsedy zrušit. Ministři vykonávají své úkoly za pomoci státního tajemníka a podtajemníka, které jmenuje předseda Rady ministrů na návrh příslušného ministra. Činnost státních tajemníků a podtajemníků i činnost ústředních orgánů státní správy je úzce propojena s

vládou i po personální stránce. V případě demise vlády podávají demisi také státní tajemníci a podtajemníci, jakož i vojvodové a vícevojvodové (Evropská unie, 2025b).

3.1.2 Veřejné finance

Veřejné finance dle definice představují finanční vztahy a operace mezi organizacemi zařazenými do sektoru vládních institucí a ostatními subjekty, pro příklad domácnosti, neziskové organizace nebo firmy. Mají funkci alokační, stabilizační a přerozdělovací (Národní rozpočtová rada, 2025).

Orgány veřejných financí jsou Polská národní banka a Rada finanční politiky, kteří ale nejsou přímými účastníky každodenního politického dění (Kubát, 2005).

Dále hlavním, nezávislým a nevyšším orgánem, pro ostrahu státního rozpočtu je v Polsku Nejvyšší kontrolní úřad, který posuzuje fungování státu a hospodaření s veřejnými prostředky. Kontrola prováděna tímto orgánem je založena na jasně definovaných principech, kterými jsou transparentnost záměrů, spolehlivost informací, apolitičnost auditorů a kolegialita při rozhodování v klíčových situacích. Nejvyšší kontrolní úřad každoročně předkládá Sejmu přes 150 kontrolních informací a plní tak své poslání poskytování parlamentu informace o stavu země, včetně veřejných financí (Najwyższa Izba Kontroli, 2025).

Ministerstvo financí, je úřadem státní správy, který slouží ministru odpovědnému za státní rozpočet, veřejné finance a finanční instituce. Jedním ze základních úkolů ministerstva je tvorba, provádění a kontrola plnění státního rozpočtu. Dále se ministerstvo zabývá systémem financování územní samosprávy, rozpočtové sféry a bezpečnosti státu a spravuje veřejný dluh. Ministerstvo financí je zodpovědné za plnění příjmů a výdajů státního rozpočtu. Plní úkoly související s obchodováním s cennými papíry. Kromě toho iniciuje vládní politiku týkající se trhu s cennými papíry (Ministerstwo Finansów, 2025).

Veřejnými příjmy rozumíme příjmy plynoucí do veřejných financí, a to jak do rozpočtu státního, tak do územních samospráv a parafiskálních fondů. Kategorie veřejných financí lze rozdělit do následných skupin, kterými jsou daně, poplatky, prodej, půjčky a úvěrové příjmy, dary a dědictví (Provazníková a Sobotka, 2013).

3.1.3 Měnová politika v Polsku

Měnová politika je v Polsku sledována centrální bankou, která nese název Narodowy bank Polski, a odvíjí se od výše peněžní zásoby, kterou determinuje měnová báze. Za měnovou bázi lze považovat oběživo v rukách nebankovních subjektů a celkové rezervy domácích bank v domácí měně. Je to jediný kanál, kterým může centrální banka uplatňovat svou měnovou politiku. K regulaci výše měnové báze slouží měnově-pomocné nástroje (Česká národní banka, 2025).

Centrální banka je státní orgán, jehož prioritním cílem i ze zákona je péče o kvalitu měny a stabilitu kupní síly peněz. Dohlíží na finanční trh a bývá řízena ústavou. Vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijním připojištěním, družstevními záložnami, institucemi elektronických peněz a devizový dohled (Holman, 2010).

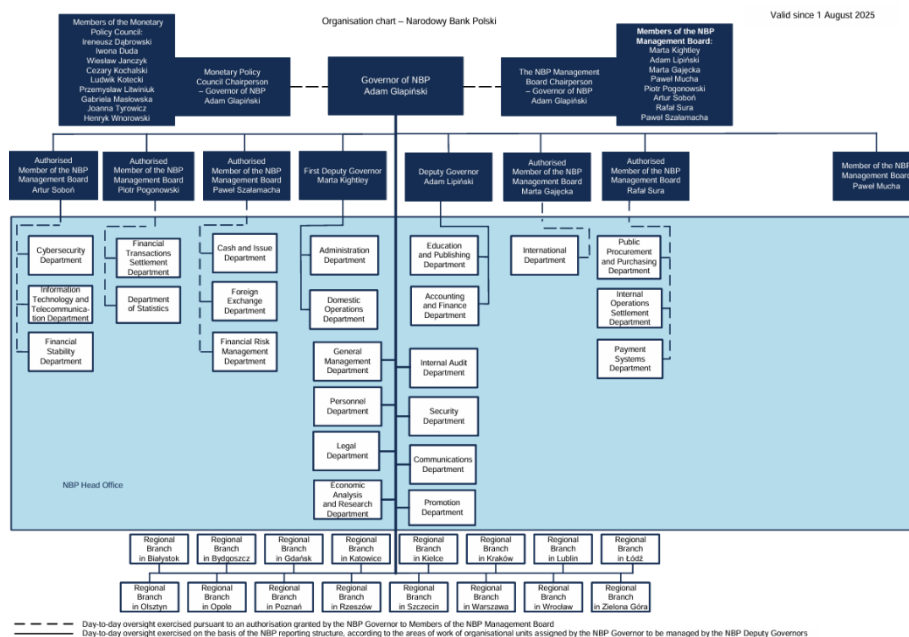
V měnové politice Polska nese největší roli Polská národní banka. V čele banky stojí guvernér (v polské terminologii předseda), který je jmenován Sejmem na návrh prezidenta republiky, jeho funkční období trvá šest let. Guvernér stojí v čele Rady finanční politiky, která je kolegiální orgán složený z 10 osob. Členy rady taktéž jmenuje Sejm, spolu s prezidentem a Senátem na funkční období šesti let. Hlavním úkolem rady je každoročně stanovovat zásady finanční politiky a předkládat je Sejmu jako informaci. Rada finanční politiky každý rok informuje Sejm o vykonávání těchto zásad, a to vždy do pěti měsíců po skončení rozpočtového roku (Kubát, 2005).

Polská národní banka je centrální bankou Polské republiky. Plní úkoly stanovené Ústavou Polské republiky, zákonem o Polské národní bance a zákonem o bankách. Národní banka Polska plní funkce emisní banky, banky bank a centrální banku státu. Základním úkolem je udržovat stabilní cenovou hladinu při podpoře hospodářské politiky vlády, pokud to neomezuje základní cíl banky. Mezi hlavní oblasti činnosti Polské národní banky patří provádění měnové politiky, opatření pro stabilitu národní finančního systému, emisní činnosti, rozvoj platebního systému, správa devizových rezerv Polska, bankovní služby pro státní rozpočet, vzdělávací a informační činnost (Narodowy bank Polski, 2025).

V eurozóně se růst spotřebitelských cen měří tzv. harmonizovaným indexem spotřebitelských cen. Pojem „harmonizovaný“ vyjadřuje skutečnost, že všechny země

Evropské unie (EU) dodržují stejnou metodiku výpočtu. Tím je zajištěna srovnatelnost údajů mezi zeměmi. Úkolem je udržovat cenovou stabilitu. Zajišťujeme tedy, aby inflace – míra změny cen v průběhu času zůstala nízká, stabilní a předvídatelná: 2 % ve střednědobém horizontu (ECB 2025). Mezi orgány Polské národní banky patří správní rada, která je volena prezidentem republiky, na žádost prezidenta banky. Funkční období členů správní rady je 6 let a tatáž osoba nesmí být členem představenstva Národní banky Polska déle než dvě po sobě jdoucích období. Do náležitostí správní rady patří například plnění úkolů související s kurzovou politikou, dohled nad volnými operacemi na trhu, sestavení roční účetní závěrky Polské národní banky, přijímání výroční zprávy o činnosti Národní banky, apod. Aktuální správní radu pro rok 2025 Polské národní banky tvoří: Adam Glapiński (prezident Polské národní banky), Marta Kightley (viceprezidentka NBP a první náměstkyně prezidenta NBP), Adam Lipiński (viceprezident Polské národní banky), Marta Gajęcka, Pavel Mucha, Piotr Pogonowski, Artur Soboń, Rafał Sura a Pavel Szałamacha (Narodowy bank Polski, 2025).

Obrázek 2: Organizační schéma Polské národní banky 2026

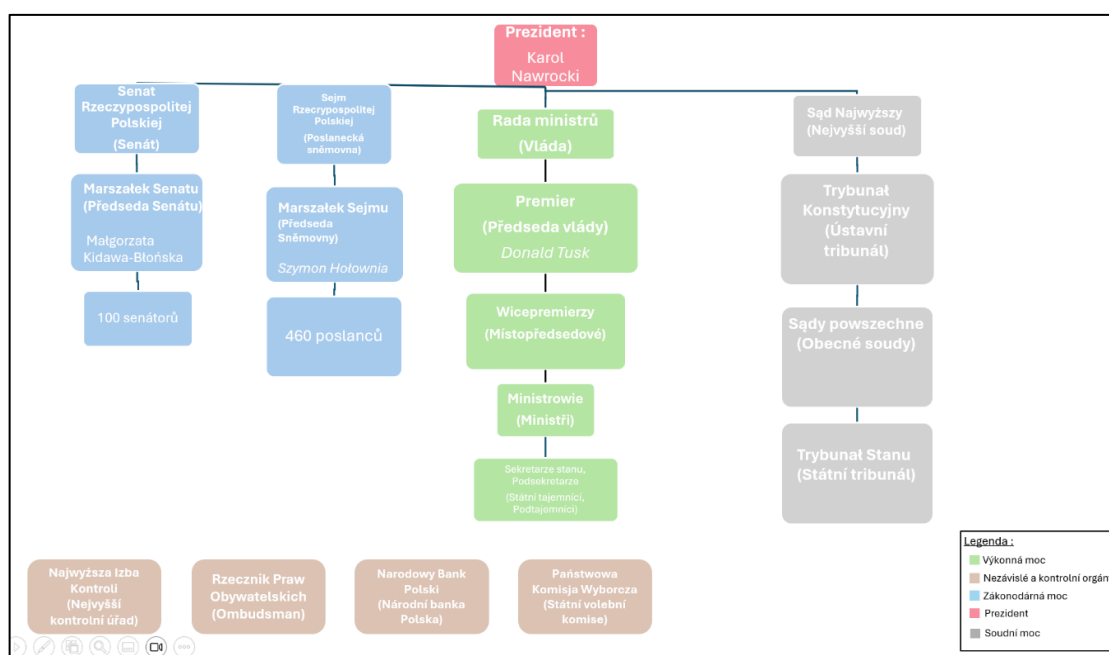

Zdroj: Narodowy bank Polski, (2026)

Prezident Polské národní banky (NBP) je nadřízený všech zaměstnanců Polské národní banky, předsedá Radě pro měnovou politiku, správní radě NBP, zastupuje NBP navenek. Zastupuje zájmy Polské republiky v mezinárodních bankovních institucích, a pokud Rada

ministrů nerozhodne jinak, v mezinárodních finančních institucích. Při vydávání příkazů podléhajících zveřejnění a správnímu rozhodnutí má právo používat pečeť se státním znakem. Stanoví po konzultaci s ministrem vnitra pravidla pro uchovávání peněžních hodnot v bankách a podnicích vyrábějících hotovost a přepravujících tyto hodnoty bankami a těmito podniky. Plní úkoly vyplývající z ustanovení o obraně vlasti (Narodowy bank Polski, 2025).

Obrázek 3: Struktura státní moci v Polsku 2025

Zdroj: vlastní zpracování, Serwis Rzeczypospolitej Polskiej (2026), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (1997)

3.2 Klíčové momenty pro ekonomiku Polska do roku 2004

3.2.1 1945-1980 Socialistická industrializace a centrální plánování

Po skončení druhé světové války zahájilo Polsko rozsáhlý proces poválečné industrializace, který byl zcela podřízen sovětskému modelu centrálně plánované ekonomiky. Již během tříletého plánu, který se týkal let 1947-1949, došlo ke znárodnění klíčových odvětví průmyslu, bankovníctví a dopravy. Stanovil ambiciózní cíle rozvoje těžkého průmyslu, zejména hutnictví, strojírenství a chemie. Usiloval o rychlou industrializace země dle sovětského vzoru. Zpočátku model přinesl výsledky v obnově ekonomiky z válečných škod, ale zároveň způsobil strukturální nerovnováhu (Britannica, 2025).

V rámci socialistického modelu vnuceného Polsku po druhé světové válce v důsledku integrace do sovětské sféry vlivu, panovalo přesvědčení, že centrální plánování může vyřešit všechny hospodářské problémy. Za vlády Władysława Gomułky, který se dostal k moci v roce 1956 bylo centrální řízení uznáno jako jediná životaschopná forma ekonomické organizace. Toto rozhodnutí padlo po sérii pouličních nepokojů, jedním z větších byl v Poznani 28. června 1956. Tento systém však vyžadoval rozsáhlou byrokracii a administrativu, ale podnikům neposkytoval žádnou samostatnost ani odpovědnost. Výsledkem byla stagnace, kdy se ekonomika nedokázala přizpůsobit ani dosáhnout stanovených sociálních cílů a postupně se rozpadala (Hunter, 1986).

Výroba byla organizována státními plánovači, aby usnadňovala centrální kontrolu, nikoli aby podporovala jakýkoli druh konkurence. Zaměstnanost byla soustředěna převážně do velkých podniků, přičemž malé a střední firmy téměř zcela chyběly. V celém Polsku existovalo ve státním sektoru pouze 982 podniků, které měly 100 nebo méně zaměstnanců. Průměrný počet pracovníků na jeden státní podnik činil 1 132, na jeden závod jich bylo 378. Konkurence byla dále omezována tím, že domácí trhy byly uzavřeny dovozům ze Západu. V Polsku i dalších zemích východní Evropy byly dovozy kontrolovány přísnou byrokratickou alokací deviz a explicitními kvótami. V Polsku musel být až do poloviny 80. let téměř každý dovoz centrálně schvalován (Sachs a Lipton, 1990).

Polský trh práce byl v této době organizován podle principu plné zaměstnanosti, která bylo zároveň ideologickým cílem posílit postavení dělnické třídy a praktickým nástrojem využití pracovní síly jako nejlevnějšího a nedostupnějšího výrobního faktoru. Tato politika byla řazena spíše z hlediska plánu z roku 1947 bylo stanoveno udržení plné zaměstnanosti, reorganizace pracovních sil, nahrazování kvalifikovaných pracovníků uční, mužů ženami a zavádění technického školení a přesun přebytečného obyvatelstva z venkova do průmyslových odvětví. Tyto změny urychlily urbanizaci a transformovaly sociální strukturu země. Zároveň však přinesly i problémy, jako je nedostatek bydlení, zvýšená zátěž sociálních služeb a napětí mezi nově industrializovanou městskou populací a venkovským obyvatelstvem (Chumiński, 2024).

Více než 90 % průmyslu je ve státním vlastnictví, s trvalou orientací na těžký průmysl, který byl podle komunistické ideologie považován za skutečný zdroj růstu ekonomiky, zatímco výroba spotřebního zboží byla zanedbávána. Podobně služby byly vážně podreprezentovány,

pouze 35 % polské pracovní síly pracovalo v sektoru služeb. Důraz na průmyslový růst byl rovněž podporován záměrnou deformací cenové struktury, jejímž cílem bylo udržet nízké ceny průmyslových vstupů, zejména ceny energie (Sachs a Lipton, 1990).

V Polsku se po roce 1956 prosazovala koncepce tržního socialismu, jejímž cílem bylo spojit socialistické cíle s principy neoklasické ekonomie, zejména pokud jde o financování cen. Tento přístup představoval omezené reformní snahy zaměřené na zvýšení efektivity podniků a zlepšení distribuce zdrojů. Současně však plánovači varovali, že systém kombinující prvky centrálního plánování a tržní mechanismy není dlouhodobě udržitelný a postupně vede k vytvoření ekonomiky s kapitalistickými rysy (Porter-Szűcs, 2024).

V období roku 1970 se režim Edwarda Gierka snažil překonat vnitřní nedostatky ekonomiky a získat zpět podporu nespokojeného obyvatelstva prostřednictvím velkých zahraničních půjček ze Západu. Ke konci roku 1979 ekonomika nabrala 25 miliard dolarů zahraničního dluhu. Tyto půjčky byly velmi špatně využity, nedošlo téměř k žádnému nárůstu exportního potenciálu. Ke konci 70. let bylo Polsko ponořeno do hluboké krize zahraničního dluhu, kdy příliv peněz ustal. Životní úroveň kolabovala v letech 1979-1982, což vedlo ke vzniku Solidarności a její brutální represi během stanného práva (Sachs a Lipton, 1990).

V podmínkách socialismu v Polsku představovalo státní vlastnictví dominantní formu majetkových vztahů, z čehož lze usuzovat charakter celého hospodářského systému. Základem byl majetek zděděný z období Druhé Polské republiky a získaný po přesunech hranic na západních územích, ke kterému přibýly znárodněné podniky a pozemky vyvlastněné v rámci poválečných reforem 40. let. Část státního sektoru vytvořila poválečná obnova, která byla založena na kolektivní mobilizaci obyvatelstva a centrálně řízených investic. Tento systém dal státu možnost disponovat rozsáhlým akumulovaným bohatstvím, které formálně spravoval jménem celé společnosti. Zároveň vytvářel model redistribuční ekonomiky, v níž stát zajišťoval základní potřeby obyvatel prostřednictvím veřejných statků a dotovaných služeb. Zejména tomu bylo v oblastech bydlení, zdravotnictví, vzdělávání a dopravy. Tato konturovaná ekonomika posilovala závislost občanů na státu, čímž omezovala autonomii jednotlivce i soukromého sektoru (Ziółkowski et al., 2022).

3.2.2 1980-1989 Krize socialismu a cesta k reformám

V období reálného socialismu se ve východní Evropě rozvinula druhá ekonomika, označující všechny aktivity probíhající mimo státem řízený ekonomický systém. Tento paralelní trh zahrnoval zejména nelegální výrobu a distribuci zboží a služeb pro soukromý zisk, ale mohl zahrnovat i další porušení zákonů, která byla v komunistickém systému považována za prohřešky. Přestože každá východoevropská měla legální soukromý sektor, jeho činnosti byly přísně regulovány. Druhá ekonomika představovala zásadní alternativní kanál pro uspokojování potřeb populace a získávání zisku mimo oficiální státní struktury (Korbonski, 1981).

Po pádu komunismu byla polská politická scéna vysoce roztržštěná a neefektivní. Parlament zvolený v roce 1991 byl natolik rozdělený, že prakticky nebyl schopen přijímat zákony, což blokovalo ekonomické reformy, a to vedlo k selhání vládních politik. Volební účast, která byla méně než 43 % dokazovala kolaps důvěry veřejnosti. V tomto období se do parlamentu dostalo více než 15 různorodých politických uskupení, od bývalých komunistů po národní a katolické strany, včetně humoristické strany Přátelé piva, která se transformovala v prokapitalistickou, či koalici frakcí Solidarity (Curry, 1992).

Do poloviny roku 1981 polská ekonomika dosáhla kritického bodu pro období vysokého růstu v 70. letech pod vedením Edwarda Gierka, kdy hrubý domácí produkt (HDP) rostl průměrně 6,15 % ročně. Období 1979-1982 přineslo prudký ekonomický propad, který vedl k bezprecedentní ekonomické krizi. Krize vyústila ve vzestup hnutí Solidarity, v čele hnutí stál Lech Wałęsa, po odvolání Edwarda Gierka z vedení státu. Nová vláda čelila ekonomické stagnaci, zahraničnímu dluhu přes 29 miliard dolarů, politickým tlakům ze Západu a hrozbě sovětské intervence (Hunter, 1986).

Dne 13. prosince 1981 generál Wojciech Jaruzelski vyhlásil stanné právo, čímž porušil Gdaňské dohody a ukončil zisky, které polská pracovní třída získala během předchozích šestnácti měsíců. Tento krok se stal novou tragédií v polské historii. Pod tlakem armády byli mnozí pracovníci nuceni vrátit se do zaměstnání. 5000 osob bylo uvězněno a tisíce dalších uprchly na Západ. Stanné právo bylo formálně zrušeno v červenci 1983 a většina internovaných vůdců politického hnutí Solidarnośći bylo propuštěna v červenci 1984. Přesto bylo zachováno mnoho omezení. V září 1986 byli propuštěni všichni polští političtí vězni (Berrios, 1990).

Do poloviny 80. let byla polská ekonomika silně centralizovaná, přičemž téměř všechny dovozní operace podléhaly centrálnímu schválení a probíhaly prostřednictvím státní obchodní byrokracie, což omezovalo technologické propojení se zahraničními trhy. Striktní centralizace plánování určovala tok materiálních zdrojů do jednotlivých podniků, avšak nedostatky tohoto systému vedlo k postupné decentralizaci výroby.

Mezi lety 1982-1989 došlo k omezení role centrálních plánovačů, což podnikům umožnilo větší autonomii při rozhodování o vstupních a výstupních zdrojích. Součástí těchto reforem byla i omezená samospráva pracovníků, která umožnila radám pracovníků vykonávat dozor nad provozem a řízením podniku. Tento mechanismus částečně reagoval na rostoucí požadavky veřejnosti na zastoupení, ačkoliv v mnoha případech byla kontrola formální a manipulovatelná státními orgány (Sachs a Lipton, 1990).

Příčina v polské ekonomické krizi spočívaly v samotném systému, tedy krize byla systémová či strukturální. Polská ekonomika byla po více než dvě desetiletí neefektivní při řízení svých nesprávně vedených reforem. Ke konci 80. let se Polsko stále snažilo najít cestu z ekonomické katastrofy, která byla způsobena hlavně chybami hospodářské politiky sahajícími až do 70. let. Na počátku těchto let polská byrokracie pod vedením Gierka zahájila příliš ambiciózní program akumulace kapitálu, modernizace průmyslu založený na dovážené technologii ze Západu a rozšíření nabídky spotřebního zboží. Plán se snažil urychlit průmyslovou výrobu prostřednictvím importů financovaných zahraničními úvěry, které měly být spláceny později prostřednictvím exportu (Berrios, 1990).

Povaha a načasování reforem byly po celé Evropě určený nejen stalinistickým vlivem, ale také okamžitou krizí, které čelili členové nové vlády. Ve všech zemích byla ekonomická výkonnost v 80. letech slabá, přičemž ekonomické podmínky byly zvláště špatné v některých státech. V Polsku v době přechodu moci od komunistického režimu k vládě vedené hnutím Solidarita, došlo na podzim 1989 k otevřené hyperinflaci (Lipton et al., 1990).

Začala Polská snaha o komplexní reformu pod nekomunistickou vládou. Tato snaha začala 1. ledna 1990, během něhož hnutí Solidarita vedlo celý region v organizovaném odporu proti komunistické vládě a následně ve vytvoření nekomunistické vlády. Tadeusz Mazowiecki, představitel Solidarity, se stal předsedou vlády v září 1989 a jeho kabinet čelil jedné z nejhorších finančních krizí na světě. Inflace dosahovala přibližně 40 % měsíčně a

docházelo k rozsáhlým nedostatkům základního zboží. Společnost byla tou dobou hluboce demoralizována dlouhodobou krizí hospodářského a ekologického úpadku (Sachs a Lipton, 1990).

3.2.3 1989-2004 Tržní ekonomika a integrace do Evropské unie

Novým vládám od podzimu 1989 se poměrně rychle podařilo zvládnout prudkou inflaci a dostat ji pod kontrolu, rychle zlepšit situaci v zásobování a dosáhnout tak rovnováhy na trhu, v prvních letech však za těmito posuny rozhodně nešlo zvyšování životní úrovně obyvatelstva. V polovině 90. let žilo asi 15 % lidí pod stanovenou hranicí životního minima, z hlediska financování byla katastrofická situace ve školství či zdravotnictví (Řezník, 2010).

Dominantní směrem ekonomie po roce 1989 byla ekonomie ortodoxní, avšak koncem 90. let získala na významu nová institucionální ekonomie, která se ukázala jako klíčová pro analýzu socioekonomických dopadů privatizace, šedé ekonomiky a nelegální zaměstnanosti (Ziomek, 2010).

Po roce 1989 se představitelé nově vznikajících demokratických režimů ve střední a východní Evropě shodovali na tom, že jejich hlavním cílem je návrat do Evropy. Tento pojem symbolizoval snahu překonat umělé rozdělení kontinentu na Východ a Západ, které bylo po druhé světové válce zavedeno Sovětským svazem a mělo pro země regionu závažné hospodářské i společenské důsledky. V tomto období se usilovalo o budování pluralitních parlamentních demokracií a tržních ekonomik s dominantní rolí soukromého sektoru, inspirovaných modelem západoevropských států (Lipton et al., 1990).

Transformační proces byl započat po roce 1989 a přinesl Polsku v průběhu 90. let pozoruhodné hospodářské výsledky. Země se stala jedním z nejúspěšnějších příkladů ekonomické transformace ve střední a východní Evropě. HDP dosahoval průměrný růst HDP v letech 1995-1997 hodnoty 6,5 %, inflace poklesla pod 10 % a dvě třetiny polského exportu směřovaly na trhy Evropské unie. Zásadní roli v růstu sehrál rozvíjející se soukromý sektor, který se stal hlavním motorem ekonomiky. Část státních podniků prošla úspěšnou restrukturalizací. K roku 1998 přesáhly přímé zahraniční investice hranici 20 miliard USD. Program ekonomické transformace, který byl zaveden v lednu 1990 místopředsedou vlády Leszek Balcerowiczem, se snažil spojit makroekonomickou stabilizaci s rychlým přechodem ke kapitalistické ekonomice. Tento plán byl navržen a realizován s finanční a

technickou podporou Mezinárodního měnového fondu, další pomoc byla poskytnuta Světovou bankou, západními vládami a dalšími mezinárodními institucemi. Téměř hyperinflační podmínky koncem roku 1989 a začátkem roku 1990 činily počáteční důraz vlády na makroekonomickou stabilizaci zcela pochopitelným. Konsolidovaný rozpočtový deficit vlády byl z poloviny roku 1990 převeden do přebytku, peněžní zásoba začala růst pomaleji a reálné úrokové sazby se zvýšily. Podíl subvencí na HDP klesl z 15 % na 6 % během jednoho roku. Kromě úrokových a měnových opatření se stabilizační program zaměřil na politiku regulace mezd, konkrétně se to týkalo zavedené prohibitivního zdanění nadměrného růstu mezd ve státních podnicích. Úsporná opatření byla provázena prudkým růstem nezaměstnanosti, počátečním poklesem reálné produkce a mezd a zvýšením míry chudoby. Po úvodní vlně korekce inflace na počátku roku 1990, kdy maloobchodní ceny vzrostly během prvního čtvrtletí o 132 %, však inflace začala postupně klesat (Slay, 2000).

Hospodářské reformy prováděné Mazowieckého vládou měly za následek dramatický pokles popularity reformní vlády, především mladého Ministra financí. V průběhu roku 1990 a 1991 se začaly objevovat protestní akce zaměřené proti hospodářské politice vlády, zásadním okamžikem byl odklon odborového svazu Solidarity od vlastní vlády, kdy Solidarity viní vládu ze zrady „srpnových ideálů“. Odklon Solidarity značně ztížil prosazování reforem a uškodil samotnému postavení vlády (Chwalba, 2009).

Výzvou nové hospodářské politiky bylo stabilizovat ekonomiku a zahájit tvorbu institucí tržní společnosti. Stabilizační balíček z ledna 1990 obsahoval liberalizační opatření, která položila základ tržní ekonomice a typická stabilizační opatření určená k obnovení rovnováhy v ekonomice. Většina cen byla zcela uvolněna, byl zrušen přidělový systém zboží a zavedla se vnitřní směnitelnost zlotého. Měnový kurz byl fixován a vláda se zaručila za jeho pevné udržování po dobu půl roku, aby byla znovu získána důvěra v národní měnu a posílena důvěra v hospodářskou politiku (Belka, 2001).

4 Vlastní práce

4.1 Průběh Polské ekonomiky do světové finanční krize (2009)

Před vstupem do Evropské unie muselo Polsko projít hlubokou institucionální, právní a ekonomickou transformací. Jedním z kritérií je politický systém, který lze pojmenovat termínem Kodaňská kritéria. Stát zde musí prokázat stabilitu institucí zaručujících demokracii, právní stát, lidská práva a ochranu menšin. Mezi hlavní změny spadala reforma soudnictví, která spočívala v posílení nezávislosti soudů, zlepšení efektivity soudního systému, zkrácení délky soudních řízení a modernizace správního soudnictví. Následující změna se týkala boji proti korupci, v rámci které byla přijata protikorupční legislativa, posílila se transparentnost veřejné správy a zavedly se kontrolní mechanismy. Současně byla potřeba reforma veřejných financí s ohledem na snížení rozpočtového deficitu, reforma daňového systému a úprava státní podpory podnikům v souladu s pravidly Evropské unie. Současně s přijetím mezi členské státy je podmínkou harmonizace práva, která se týká vnitřního trhu, zemědělství, životního prostředí a bezpečnosti potravin. Tento celý proces byl systematicky hodnocen Evropskou komisí v pravidelných zprávách, které sloužily jako hlavní monitorovací nástroj před samotným vstupem (European Commission, 2002).

4.1.1 Vstup do Evropské unie

Polsko vstoupilo do Evropské unie 1.května 2004, tento den bylo do společenství přijato více států. Mezi nimi byla i Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Slovinsko, Slovensko a Maďarsko. Toto bylo jedno z největších rozšíření Evropské unie a proběhlo během irského předsednictví v Radě EU, v Dublinu bylo ten den vztyčeno 25 vlajek za zvuků „Ódy na radost“. Statní ceremoniály se v Polsku konaly na Piłsudského náměstí ve Varšavě. Členem Evropské unie se Polsko stalo podepsáním přístupové smlouvy podepsané v Aténách 16. dubna 2003, kterou ratifikoval prezident Aleksander Kwaśniewski 23. července 2003. Poláci tímto získali naději a návratu do svobodného světa a úniku z rozdělené Evropy z důvodů soupeření, nepřátelských ideologií a politických systémů (Senat Rzeczypospolitej Polskiej, 2025).

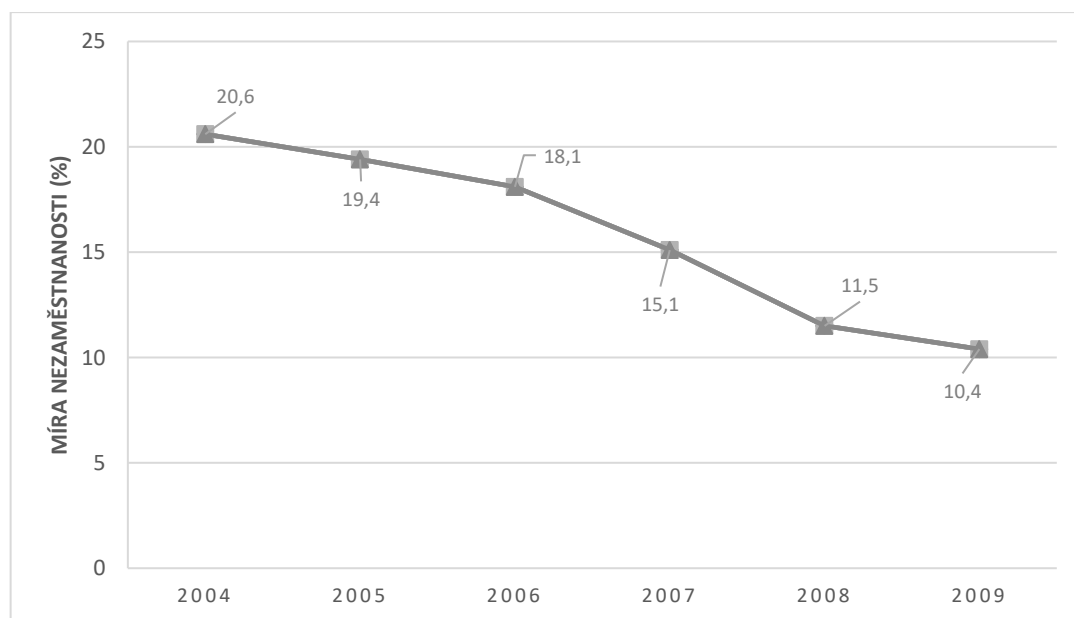
Přijetí do Evropské unie znamená pro stát mnoho výhod, mezi kterými je politická stabilita, svoboda občanů Unie cestovat, žít, studovat anebo pracovat kdekoli v EU, většího objemu obchodu prostřednictvím přístupu na jednotný trh, navýšení finančních prostředků a investic,

vyšší sociální a environmentální normy a vyšší normy v oblasti spotřebitele. Taktéž pro Evropskou unii má toto rozhodnutí vysoký přínos v podobě větší kulturní rozmanitosti, podpora demokracie, právního státu a lidských práv, více prosperity a příležitostí pro evropské podniky a občany (Evropská unie, 2025).

4.1.2 Po vstupu do EU

Během vstupu se stav polské ekonomiky vyznačoval kombinací problémů a optimistických prognóz růstu. Před vstupem Polsko procházelo významnou hospodářskou transformací, která byla způsobena liberalizací obchodu, investic a strukturálními reformami. V prvních letech členství se Polsko zařadila mezi rychle rostoucí ekonomiky, neboť tempo hospodářského růstu činilo v letech 2004-2005 průměrně 4,2 % ročně. Navzdory této pozitivní zkušenosti Polsko čelilo několika hospodářským překážkám. Země se potýkala s vysokou mírou nezaměstnanosti, která se v době vstupu do Evropské unie pohybovala kolem 20 %, tato skutečnost velmi odrážela vážné strukturální problémy na trhu práce (Blue Europe, 2024).

Graf 1: Míra nezaměstnanosti Polska v letech 2004-2009

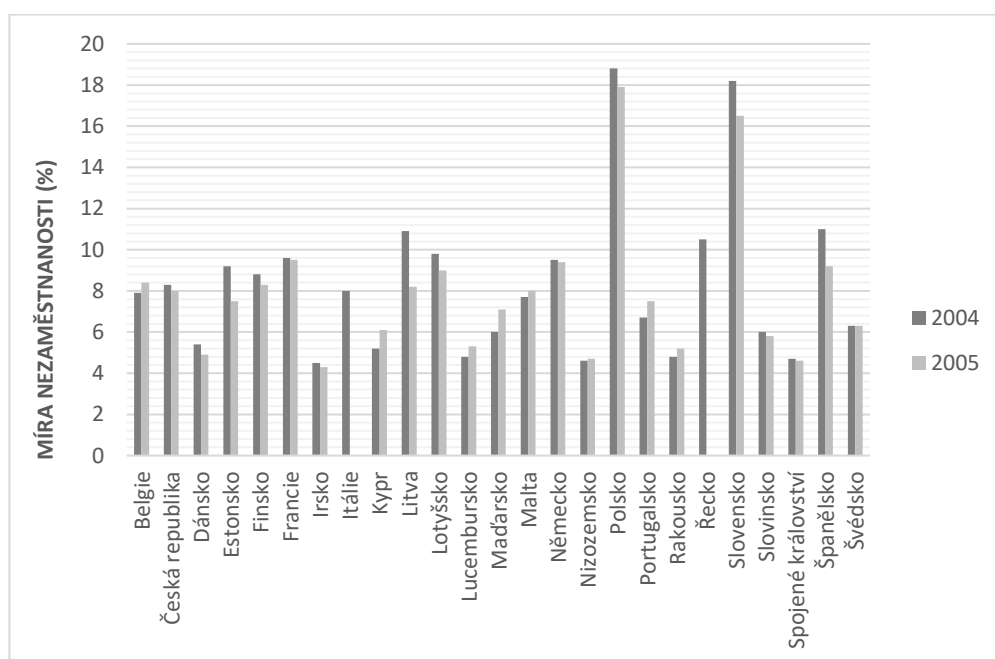
Zdroj: vlastní zpracování, Główny Urząd Statystyczny, (2006a)

Graf 1 ilustruje vývoj míry nezaměstnanosti v Polsku a obrat dynamiky polského trhu práce, kdy po vysokém vzrůstu nezaměstnanosti v roce 2004 následuje kontinuální fáze vstřebávání

nadbytečných pracovních sil. Tento progresivní pokles, ústící v roce 2009 indikuje vysokou efektivitu v integrační fázi státu a schopnost polské ekonomiky přerozdělovat lidský kapitál do nově vznikajících sektorů služeb a průmyslu. Zpomalení tempa poklesu v roce 2009 lze interpretovat jako projev zvýšené citlivosti otevřené polské ekonomiky na externí globální šoky.

Faktorů, který způsobil takto velkou nezaměstnanost, je řada. Vnější faktorem byl poptávkový šok, který byl částečně důsledkem hospodářské krize v Rusku. Vnitřním faktorem byl technologický šok, jenž snížil produktivitu kapitál v Polsku. Kombinace těchto dvou faktorů způsobila zhoršení situace na trhu práce. Vyvolal pokles poptávky po práci, který byl dále prohlubován vnitřními strukturálními problémy polské ekonomiky (Sroka 2005).

Graf 2: Míra nezaměstnanosti v zemích EU25, 2004-2005

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ(2026)

Graf 2 komparuje vývoj míry nezaměstnanosti v rámci zemí EU25, přičemž identifikuje signifikantní regionální nevyváženosti v letech 2004 a 2005. Polsko v tomto období vykazovalo nejvyšší míru nezaměstnanosti v celém sledovaném souboru. Tento stav byl přímou reflexí vrcholící restrukturalizace těžkého průmyslu a agrárního sektoru, v kombinaci s vysokou mírou nepružnosti domácího trhu práce. Meziroční pokles

zaznamenaný v roce 2005 byl determinován vstupem do EU a následnou liberalizací mobility pracovní síly, oživením externí poptávky a přílivem zahraničních investic do technologicky náročných odvětví.

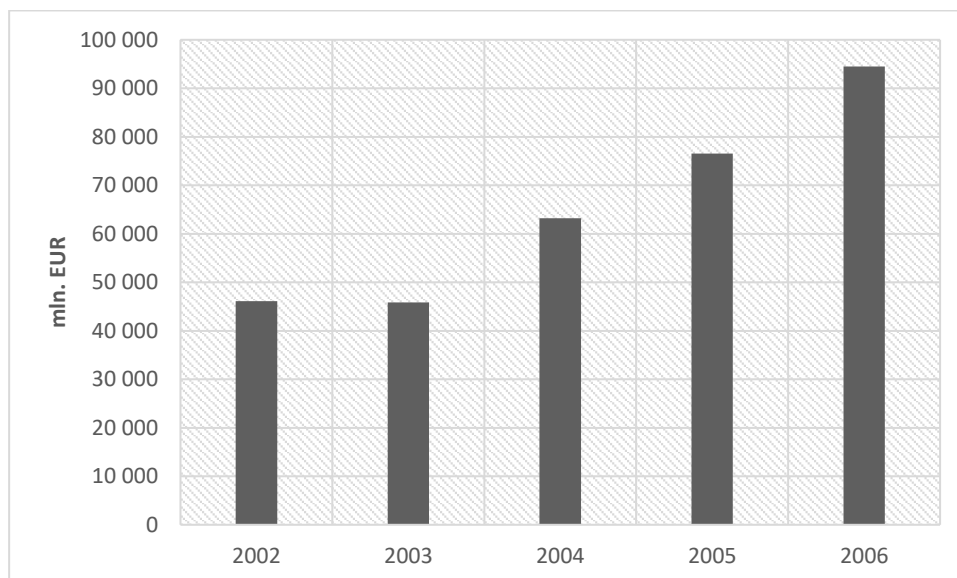
Dle údajů Eurostatu dosahovala míra nezaměstnanosti v Polsku v roce 2004 téměř 20 %, zatímco v České republice činila přibližně 8 % (European Commission, 2005).

Rozdíl souvisel s pomalejším tempem restrukturalizace polské ekonomiky. Citovaný dokument sděluje, že je třeba zlepšit podmínky pro investice, aby se zvýšila hospodářská aktivita a poptávka po pracovní síle. Tato vyšší úroveň investic by přispěla ke zvýšení produktivity, mezinárodní konkurenceschopnosti a k přibližování se příjmů na úroveň ostatních zemí, které jsou členy organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). V zemědělství je 19 % zaměstnanosti, která vytváří pouze 3 % HDP a 30 % obyvatel žije ve venkovských oblastech, je třeba zrychlení tempa venkovské restrukturalizace (OECD, 2004).

4.1.3 Zahraniční investice

Narodowy bank Polski zaregistroval v tomto období jako specifický rok 2006, v souvislosti se zahraničními investicemi, neboť Polsko takový příliv investic nezažilo. Dalším rozhodujícím bodem je kapitál v tranzitu, kdy část přilívajícího kapitálu je „v tranzitu“, Polskem tedy jen prochází, ale do ekonomiky skutečně neinvestuje. Nastávající ukazatel, změna struktura, poukazuje na nárůst podílu reinvestovaných zisků a úvěrů od mateřských firem. To znamená, že zahraniční investoři zůstávají v Polsku, reinvestují zde své zisky a poskytují místním podnikům úvěry, než aby posílali peníze zpět do své země.

Graf 3: Přímé zahraniční investice v Polsku, 2002-2006

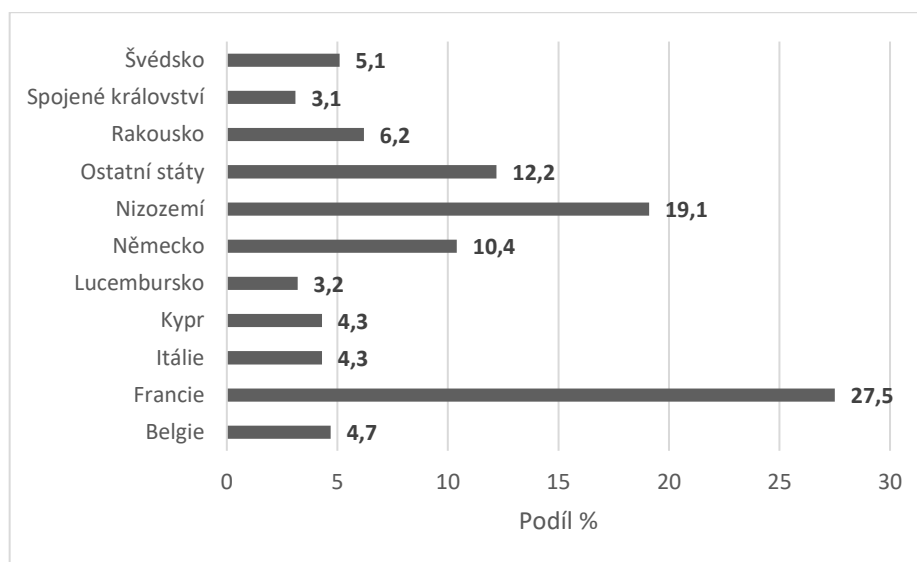
Zdroj: vlastní zpracování, Narodowy bank Polski, (2007)

Vývoj přímých zahraničních investic (PZI) zachycený v Graf 3 vykazuje zásadní zlom v souvislosti se vstupem Polska do Evropské unie. Zatímco v letech 2002–2003 byla patrná stagnace investiční aktivity, od roku 2004 dochází k nastartování výrazného růstového trendu, který v následném období dále graduje. Toto zrychlené tempo přílivu kapitálu potvrzuje přechod polské ekonomiky do expanzivní fáze. Tento nárůst úzce souvisí s posílením celkové hospodářské aktivity a rostoucí důvěrou zahraničních subjektů v stabilitu polského trhu. Kontinuální zvyšování objemu investic až do roku 2006 pak signalizuje období zdravého rozvoje a efektivní akumulace kapitálu, která se stala jedním z hlavních motorů tehdejší modernizace země.

Vstup Polska do Evropské unie se stal významným impulsem pro hospodářský růst a investiční aktivitu země. Otevření jednotného evropského trhu a začlenění do právního rámce Unie zvýšilo důvěru zahraničních investorů, což vedlo k výraznému nárůstu přímých zahraničních investic. Podle analýzy Centra pro sociální a ekonomický výzkum (2007), došlo po vstupu do EU více než dvojnásobnému zvýšení přílivu přímých zahraničních investic oproti roku 2003, přičemž investice směřovaly především do průmyslové výroby, automobilového sektoru, finančních služeb a modernizace výrobních kapacit. Tento kapitálový příliv se následně promítl do zrychlení hospodářského růstu a do výrazného zvýšení exportní výkonnosti, která v letech 2004-2005 rostla dvouciferným tempem. Polsko

se tak postupně stalo jednou z hlavních výrobních a exportních základů v rámci evropského trhu.

Graf 4: Struktura přímých zahraničních investic v Polsku podle země původu 2005

Zdroj: vlastní zpracování, Value and structure of foreign direct investments in Poland (2025)

Analýza struktury přímých zahraničních investic (PZI), jak vyplývá z výše uvedených dat (Graf 4), potvrzuje koncentrovaný zájem klíčových evropských partnerů o polské hospodářství. Skladba investorů v tomto období vykazuje vysokou míru dominance, kdy pouhé tři země v úhrnu generovaly 57 % z celkového objemu vloženého kapitálu. Toto rozložení reflektuje strategický význam polského trhu pro nejsilnější unijní ekonomiky v období bezprostředně po vstupu země do EU. Příliv zahraničních prostředků následně urychlil výstavbu nových výrobních kapacit, podpořil transfer moderních technologií a významně přispěl ke generování nových pracovních míst v klíčových odvětvích.

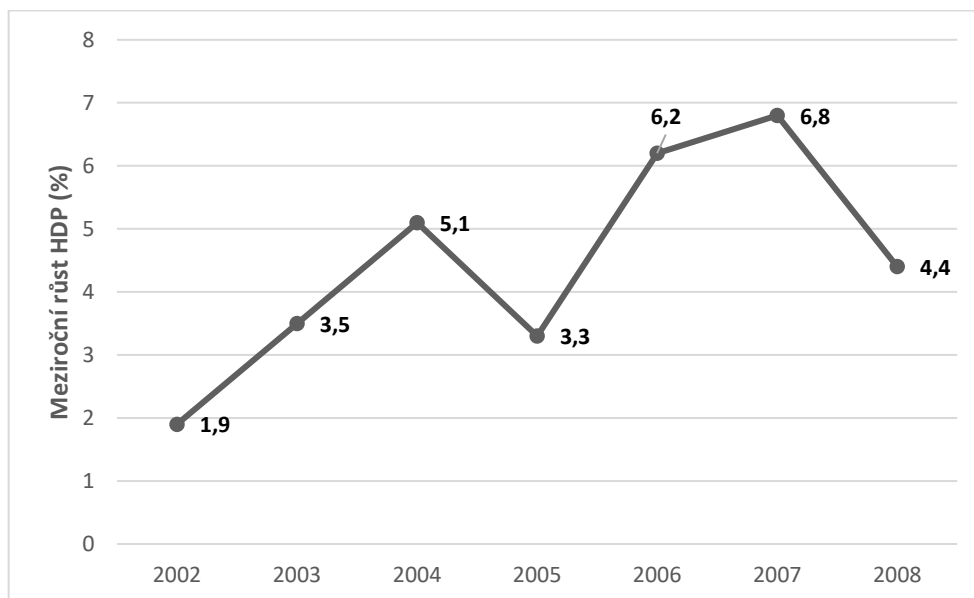
Struktura PZI v Polsku odrážela silný zájem klíčových evropských ekonomik o polský trh. Podle analýzy Value and Structure of Foreign Direct Investments in Poland (2025), pocházela většina přílivu zahraničního kapitálu právě z členských států Evropské unie. Největším investorem byla Francie, která v roce 2004 realizovala investice v hodnotě přibližně 3,4 miliardy USD, což představovalo téměř 27,5 % z celkového objemu zahraničních investic přímých. Na druhém místě se umístilo Nizozemsko s podílem 19,1 % a poté Německo, které do polské ekonomiky vložilo zhruba 1,3 miliardy USD s podílem

10,4 %. Tyto tři země dohromady představovaly více než polovinu všech přímých zahraničních investic realizovaných v daném roce. Silná přítomnost investorů z těchto tří zemí se projevila nejen ve výstavbě nových výrobních závodů, ale i ve zvýšeném transferu technologií a tvorbě pracovních míst, které napomohli stabilizaci polské ekonomiky v prvních letech po vstupu do EU.

4.2 Roky polské konvergence

V letech 2006-2007 zaznamenala polská ekonomika jedno z nejdynamičtějších období svého novodobého vývoje. Tempo růstu HDP přesahovalo 6 % ročně, čímž Polsko spadalo mezi nejrychleji rostoucí ekonomiky Evropské unie. Hlavním faktorem této expanze byla rostoucí domácí poptávka představována především spotřebou domácností a investicemi podniků. Rostly reálné příjmy, klesla nezaměstnanost a rozvíjel se úvěrový trh. Rostoucí domácí poptávka byla způsobena růstem spotřeby domácností a investicemi podniků. Reálné příjmy obyvatel se zvyšovaly díky poklesu nezaměstnanosti a stabilnímu ekonomickému růstu. Zároveň se rozvíjel úvěrový trh, který umožnil širší přístup k půjčkám a hypotékám. Vyšší domácí poptávka nejen stimulovala výrobu a služby, ale také vytvářela příznivé podmínky pro podniky, které reagovaly zvyšováním investic do rozvoje a modernizace (OECD, 2006).

Graf 5: Tempo růstu HDP v Polsku 2002-2008

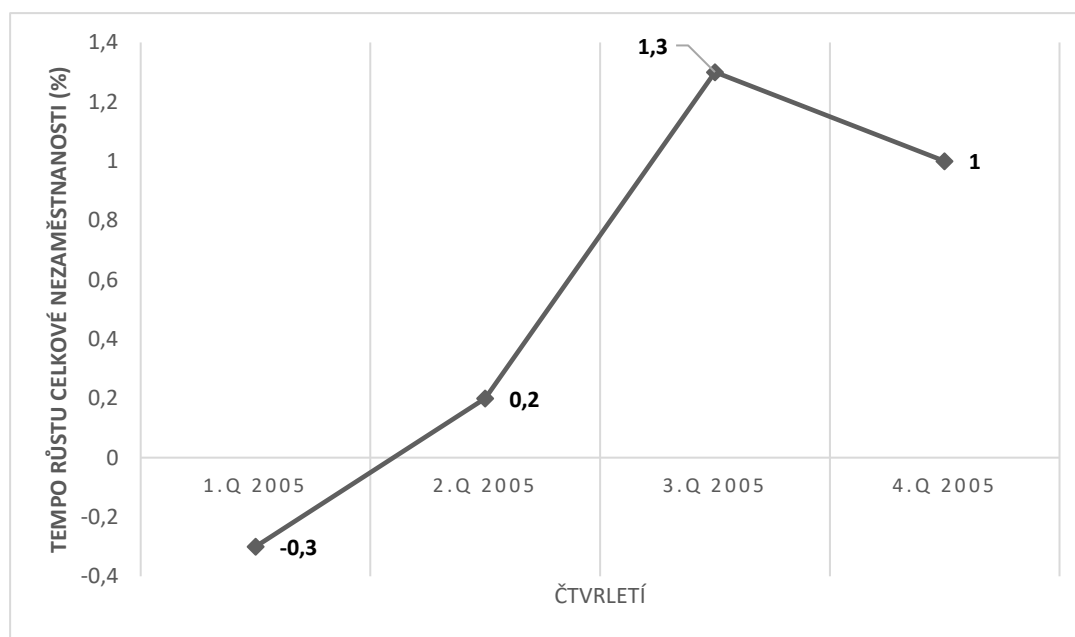
Zdroj: vlastní zpracování, World bank group (2026a)

Graf 5 ilustruje dynamiku růstu HDP v Polsku v období let 2002–2008, které je charakteristické vzestupným trendem a výraznou ekonomickou expanzí. Pozitivní vývoj v letech 2002-2004 odráží proces institucionální přípravy na vstup do Evropské unie, jenž podnítl příliv kapitálu a posílil exportní výkonnost země. Maximálních hodnot tempa růstu bylo dosaženo v letech 2006 a 2007, což lze interpretovat jako důsledek plné integrace do vnitřního trhu EU, efektivního čerpání prostředků ze strukturálních fondů a vysoké úrovně domácí poptávky. Následná sestupná tendence v závěru sledovaného období představuje první projevy globální finanční a hospodářské krize. Ta se skrze útlum externí poptávky a zhoršenou dostupnost úvěrového financování začala postupně promítat do celkové výkonnosti polského hospodářství.

Silný ekonomický růst a tempo růstu HDP bylo podporováno přílivem přímých zahraničních investic, efektivním čerpáním strukturálních a kohezních fondů Evropské unie, které byly využívány na financování rozsáhlých infrastrukturních projektů. Polsko se stalo atraktivní destinací pro zahraniční investory díky dvě stabilní ekonomice, nízkým nákladům na pracovní sílu a strategické poloze v Evropě. V roce 2006 dosáhl příliv zahraničních investic hodnoty 5,8 miliardy USD, což představovalo meziroční nárůst o téměř 25 % (Ministry of regional development, 2007).

V roce 2004 začalo Polsko efektivně využívat dostupné evropské fondy na financování infrastrukturních projektů. V období 2007-2013 Polsko čerpalo přibližně 30 miliard EUR z EU fondů na výstavbu a modernizaci dopravní infrastruktury, včetně silnic, dálnic a železnic. Tyto investice nejen zlepšily kvalitu dopravních a komunikačních sítí, ale také regionální rozvoj a zvýšení konkurenceschopnosti polské ekonomiky (Książkiewicz a Rolbiecki, 2017).

Graf 6: Čtvrtletní tempo růstu celkové zaměstnanosti v Polsku, 2005

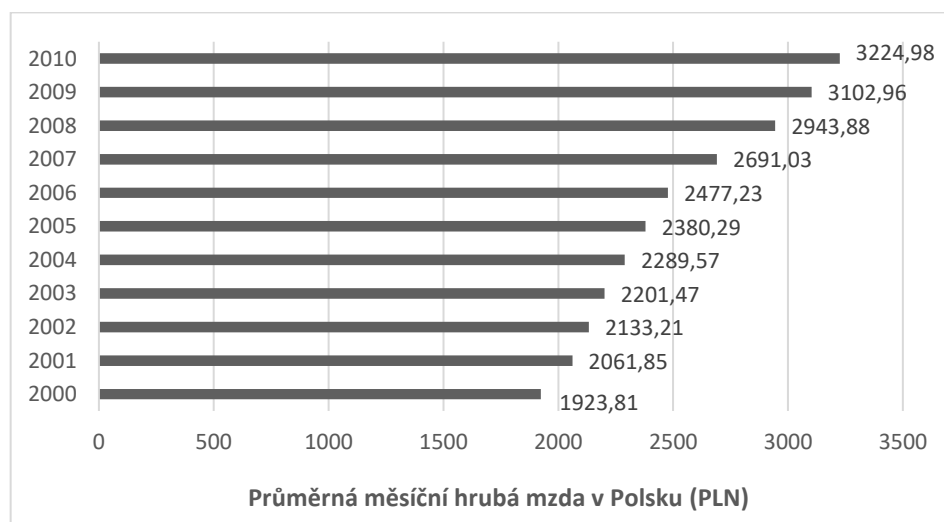
Zdroj: vlastní zpracování, European central bank, (2026)

Graf 6 představuje čtvrtletní dynamiku růstu míry zaměstnanosti a její následný vývoj. Počáteční pokles v prvním čtvrtletí reflektuje doznívající fázi restrukturalizace těžkého průmyslu a státního sektoru, která v Polsku v tomto období vrcholila. V následujících dvou čtvrtletích je patrná vzestupná tendence, podpořená zejména investicemi do pracovně intenzivních odvětví, jako je automobilový průmysl, či výroba domácích spotřebičů. Tyto kapitálové vstupy vygenerovaly zvýšenou poptávku po nových pracovních místech, čímž došlo k částečné stabilizaci trhu. Ačkoliv byl ve čtvrtém kvartálu zaznamenán mírný pokles, celkový vývoj zaměstnanosti v roce 2005 vytvořil předpoklady pro budoucí mzdovou akceleraci. Rostoucí nedostatek kvalifikované pracovní síly totiž nutil podniky v rámci

zachování konkurenceschopnosti revidovat mzdovou politiku směrem k vyššímu ohodnocení zaměstnanců.

Od prvního čtvrtletí 2005 byl zaznamenán stabilní růst zaměstnanosti, což bylo výsledkem kombinace ekonomického oživení, investic do modernizace průmyslu a zahraničních investic. Zvýšení počtu pracovních míst vedlo nejen k nižší nezaměstnanosti, ale také k postupnému zvyšování mezd, neboť firmy soutěžily o kvalifikované pracovníky. V prvním pololetí 2006 vzrostl nominální fond mezd v národním hospodářství o 6,7 %, přičemž inflace byla velmi nízká (CPI 0,7 %), což znamenalo reálný růst mezd o přibližně 6 %. Růst mezd byl úzce propojen s rostoucí produktivitou práce, která umožnila firmám zvyšovat odměny zaměstnancům, aniž by docházelo k výraznému růstu jednotkových nákladů práce. Zlepšení situace na trhu práce se pozitivně promítlo do životní úrovně obyvatel. Rostoucí příjmy umožnily domácnostem vyšší spotřebu, investice do vzdělávání a modernizaci bydlení. Tento efekt byl patrnější v městských oblastech, kde rostla střední třída, postupně se zlepšení postupně rozšířilo i do regionů s nižším ekonomickým potenciálem (Rzeczpospolita Polska, 2006).

Graf 7: Průměrná měsíční hrubá mzda v Polsku, 2000-2010

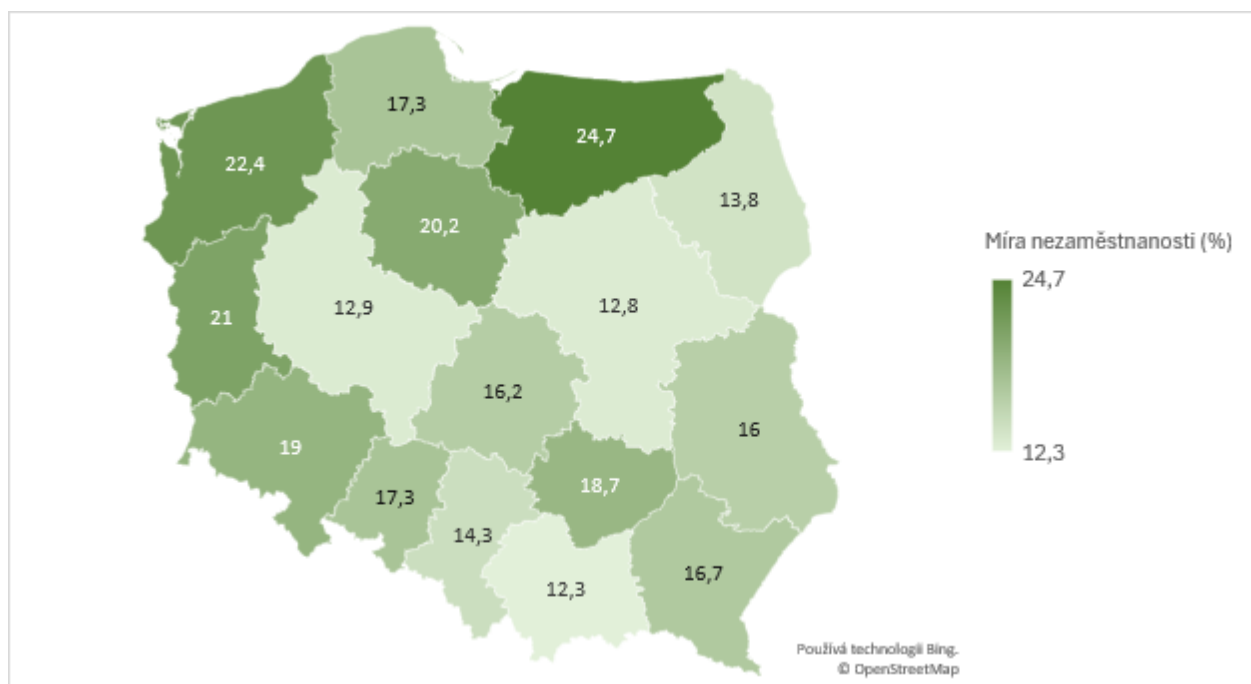
Zdroj: vlastní zpracování, Główny Urząd Statystyczny (2025)

Graf 7 dokumentuje vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v Polsku v období 2000-2010, který je charakteristický svou stabilitou a kontinuálním růstem v období globální ekonomické nestability kolem roku 2008. Tento trend lze interpretovat jako důsledek

úspěšné ekonomické transformace a postupné konvergence polské ekonomiky. Výrazný vzrůst cenové hladiny po roce 2004 je úzce spjat s integrací země do vnitřního trhu EU, což vedlo k značnému přílivu přímých zahraničních investic a zvýšení produktivity práce. Dalším faktorem je emigrace pracovní síly do západních zemí po otevření pracovních trhu, který vytvořil tlak na růst mezd v domácím soukromém sektoru z důvodu nedostatku kvalifikovaných pracovníků.

V letech 2006-2007 Polsko zaznamenalo výrazné zlepšení životní úrovně obyvatel, to zejména díky růstu zaměstnanosti v různých sektorech. Díky efektivnímu využívání strukturálních fondů EU umožnilo financování infrastrukturních projektů, které podporovaly vyrovnávání rozdílů mezi bohatšími a méně rozvinutými regiony. Růst reálných příjmů a dostupnější spotřeba domácností umožnily širším skupinám obyvatel participovat na moderním životním standardu, investovat do vzdělání, zdraví a bydlení. To vedlo ke zvyšování mobility a vytváření stabilnější střední třídy, která se stala motorem domácí spotřeby a ekonomické stability. Nicméně stále některé oblasti, zejména na východě a severovýchodě Polska stále zaostávaly, celkově se zlepšila dostupnost zaměstnání, služeb a životní standard pro širší spektrum obyvatel (OECD, 2006).

Graf 8: Míra nezaměstnanosti v Polských vojvodstvích, 2006

Zdroj: vlastní zpracování, Główny Urząd Statystyczny, (2006)

Graf 8 znázorňuje míru nezaměstnanosti napříč vojvodstvími v roce 2006. Zobrazuje přetrvávající strukturální nerovnováhu mezi průmyslově vyspělými centry a převážně zemědělskými či periferními oblastmi. Nejnižší míra nezaměstnanost se vyskytovala v regionech s vysokou koncentrací služeb a obchodu, zejména se jedná o Mazovské vojvodství (12,8 %) a Velkopolské vojvodství (12,9 %). Tato území profitovala z dynamického rozvoje terciálního sektoru a schopnosti absorbovat kvalifikovanou pracovní sílu. Na druhé straně se nacházela vojvodství na severu a západě země, kde míra nezaměstnanosti dosahovala kritických hodnot, zejména Varmijsko-mazurské vojvodství (24,7 %). Tato situace se často spojuje s dědictvím bývalých státních statků a pomalejší adaptací těchto regionů na tržní mechanismy po transformaci. Střední hodnoty míry nezaměstnanosti naznačují probíhající proces restrukturalizace těžkého průmyslu, v rámci kterého docházelo k postupné náhradě v rámci nových závodů a speciálních ekonomických zón, například se jedná o Slezské vojvodství (14,3 %) nebo Dolnoslezské vojvodství (17,3 %). Celkový pohled na mapu potvrzuje, že v období celonárodní ekonomické expanze zůstávala mobilita pracovní síly omezená, tudíž se vytvářel větší tlak na regionální politiku a cílené využívání strukturálních fondů EU k vyrovnávání nepoměru těchto regionů.

Jak uvádí hospodářský přehled OECD (2006), v Polsku jsou výrazné rozdíly v regionálním trhu práce, některé oblasti mají menší nezaměstnanost než jiné. Mezuregionální migrace nízká, ačkoli směřuje převážně do regionů s lepšími pracovními nabídkami. Nízká mobilita přispívá k tomu, že rozdíly mezi regiony zůstávají trvalé.

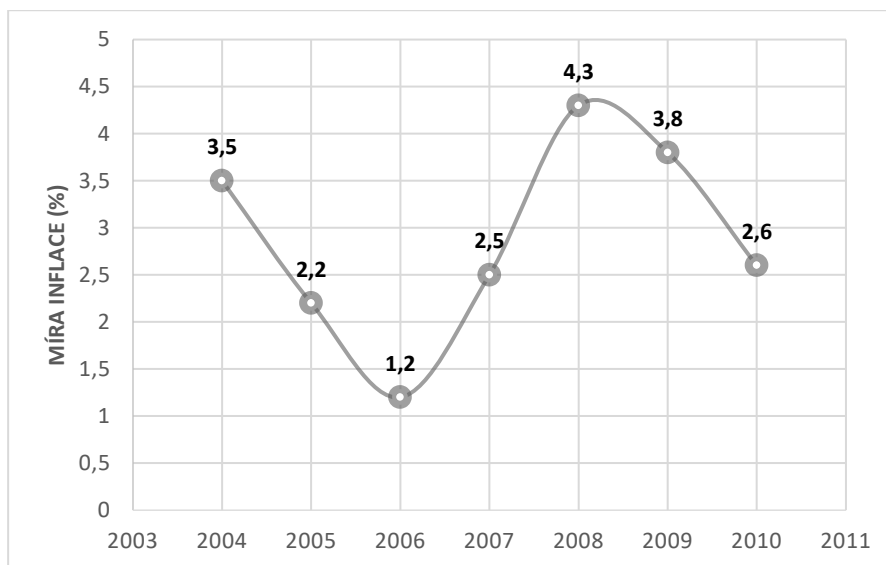
4.2.1 Počátky hospodářské krize

V roce 2008 se Polsko začalo potýkat s negativními dopady globální finanční krize, což se projevilo v několika klíčových ekonomických ukazatelích. Inflace dosáhla v červenci a srpnu 4,8 %, což bylo nad cílem inflace stanoveným Národní bankou Polska. Tento nárůst byl způsoben především rostoucími cenami potravin a ropy na světových trzích, které byly faktory mimo kontrolu domácí měnové politiky.

Globální finanční krize měla v Polsku výrazný dopad na obchodní bilanci. Snížení zahraniční poptávky vedlo k poklesu exportu, zejména průmyslového zboží a strojírenských produktů. Taktéž import se snížil, částečně kvůli oslabení domácí poptávky a vyšším nákladům na dovoz způsobeným oslabující polskou měnou. Výsledkem bylo relativně stabilní saldo obchodní bilance, zároveň Polsko dokázalo udržet relativní rovnováhu mezi

exportem a importem, jen s nižším objemem obchodních toků než v přechozích letech (Narodowy bank Polski, 2008).

Graf 9: Meziroční růst spotřebitelských cen v Polsku 2004–2010

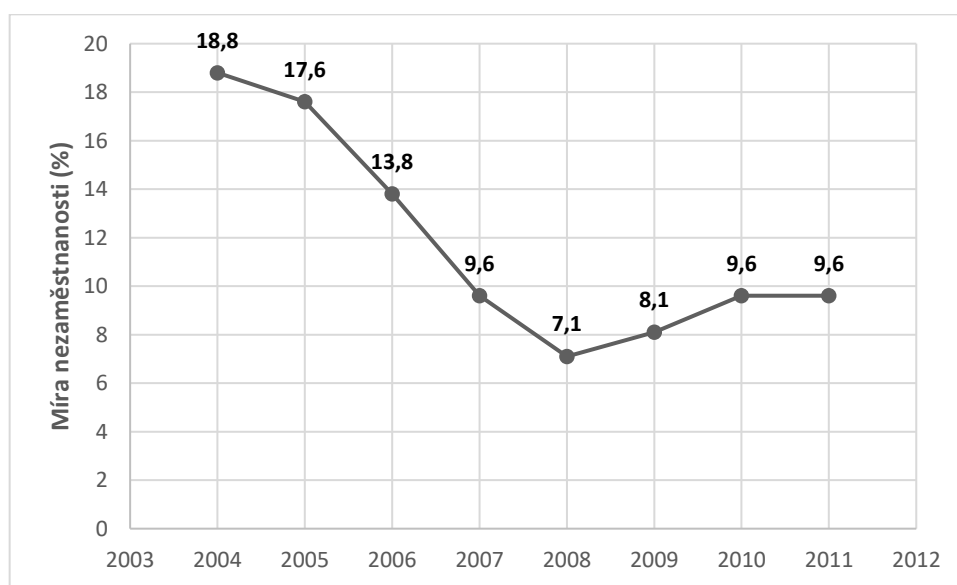

Zdroj: vlastní zpracování, International monetary fund (2026)

Vývoj indexu spotřebitelských cen (Graf 9) dokumentuje období značné kolísavosti, která byla determinována externími ekonomickými vlivy a fázemi hospodářského cyklu. Nárůst cenové hladiny v roce 2004 lze přisoudit administrativním úpravám cen a očekávání trhu v souvislosti se vstupem do EU, po čemž následovala fáze dezinflace vrcholící lokálním minimem v roce 2006. Tento stav byl odrazem vysoké míry cenové stability a efektivní transmisní funkce měnové politiky centrální banky v období hospodářského růstu. Bod obratu v roce 2007, charakterizovaný opětovnou akcelerací inflace, reflektoval sílící domácí poptávku a mzdové tlaky na trhu práce. Následná vrcholná fáze v roce 2008 byla vyvolána globálními nabídkovými šoky v sektoru komodit a energií, které bezprostředně předcházely světové finanční krizi. Dezinflační trend v roce 2010 byl pak důsledkem útlumu agregátní poptávky, což umožnilo návrat inflace do blízkosti cíleného pásma Národní banky Polska. Celkově lze konstatovat, že polská ekonomika v první dekádě 21. století prokázala značnou odolnost vůči cenovým výkyvům, aniž by došlo k zásadnímu narušení makroekonomického prostředí.

Zrychlení celkové inflace na konci roku 2007 a začátkem roku 2008 bylo způsobeno především prudkým nárůstem cen potravin a energií na mezinárodních trzích. Současně však došlo také k nárůstu jádrové inflace podle měření OECD, kterou představuje index spotřebitelských cen (CPI) očištěné o ceny potravin a energií. Dalším zapříčiněním je také několik zvýšení regulovaných cen začátkem roku 2008. Pro příklad se jednalo o elektřinu, plyn, tabák, topení, nájem a poplatky za odvoz odpadu. Toto přispělo k dynamice inflace a navíc to bylo doprovázeno intenzivnějším růstem cen ve službách (OECD, 2008).

Graf 10: Míra nezaměstnanosti v Polsku, 2004-2011

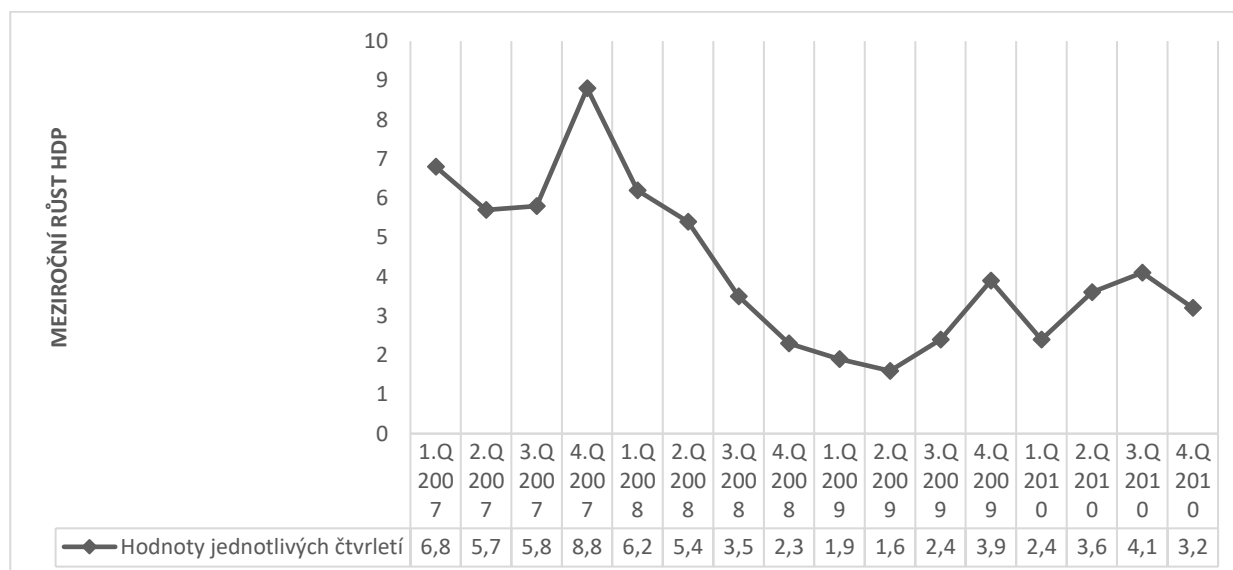

Zdroj: vlastní zpracování, World bank group (2026c)

Graf 10 představuje vývoj míry nezaměstnanosti v Polsku v období let 2004-2011, zachycuje strukturální transformaci domácího trhu práce po vstupu země do Evropské unie. Výchozí stav v roce 2004, kdy nezaměstnanost dosahovala úrovně 18,8 % reflektoval přetrvávající nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou po práci, podmíněnou nízkou flexibilitou trhu a dozvuky hospodářské transformace. V letech 2005–2008 je patrný klesající trend, jenž byl determinován vysokým tempem růstu HDP, liberalizací pracovních trhů v rámci EU a přílivem přímých zahraničních investic. Tyto faktory umožnily absorpci volných pracovních sil do nově vznikajících výrobních celků a rozvíjejícího sektoru služeb. V roce 2008 dochází vlivem globální finanční krize k mírné korekci trendu a nárůstu nezaměstnanosti na 9,6 %. Tento vývoj lze interpretovat jako projev cyklického útlumu, kdy snížení externí poptávky vedlo ke zvyšování provozní efektivity v soukromém sektoru.

V letech 2008-2009 Polsko čelilo dopadům globální finanční krize, nárůst nezaměstnanosti byl částečně tlumen opatřeními vlády na podporu trhu práce. V prosinci 2008 byla novelizována pravidla pro podporu v nezaměstnanosti, která upravila její výši a dobu pobírání, s cílem zvýšit sociální ochranu a motivovat nezaměstnané k rychlejšímu hledání práce. V roce 2009 pak vláda zavedla dočasný program částečné nezaměstnanosti, který umožňoval zaměstnancům pobírat dávky na částečnou kompenzaci mezd během poklesu poptávky a na snížení pracovní doby, a to až po dobu šesti měsíců. Tyto dávky byly vypláceny na žádost zaměstnavatele a měly podpořit udržení pracovních míst během krizového období (Gajewski, 2016).

Graf 11: Meziroční růst inflace v Polsku kvartálně 2007-2010

Zdroj: vlastní zpracování, European central bank(2026b)

Graf 11 poskytuje pohled na kvartální vývoj meziroční inflace v letech 2007-2010. Zachycuje citlivost polské ekonomiky na globální tržní fluktuace. Trend první poloviny sledovaného období je způsoben souběhem cenových šoků na komoditních trzích a silným vnitřním poptávkovým tlakem. V roce 2009 došlo k výraznému útlumu cenové dynamiky. Pokles až na úroveň 2,4 % v posledním kvartálu 2009 nebyl pouhým důsledkem krize, nýbrž vyústěním spotřebitelského chování. Rok 2010 vykazuje mírnou obnovu růstové dynamiky a následnou stabilizaci cenové hladiny v okolí 3,2 %, čímž došlo k postupnému vybalancování tržních mechanismů a návrat k rovnováze. Tato data znázorňují, že navzdory značným turbulencím dokázalo Polsko udržet monetární stabilitu, aniž by cenové výkyvy

přerostly ve spirálu. To se stalo jedním z pilířů celkové odolnosti polského hospodářství vůči globální finanční krizi.

Polská ekonomika byla během globální finanční krize relativně odolná ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie. I když růst HDP zpomalil, zůstal stále v kladném teritoriu, přičemž hlavním faktorem podpory byla zahraniční poptávka, která kompenzovala oslabení domácí spotřeby a investic. Domácí poptávka byla nižší než v předchozím období, což negativně ovlivnilo dynamiku HDP. Investice i tvorba fixního kapitálu rovněž klesaly. Růst konečné spotřeby se zpomalil, a to jak v oblasti spotřebních výdajů domácností, tak veřejné spotřeby. Celkově tak Polsko bylo schopné udržet pozitivní růst HDP i během recese, ačkoli domácí poptávka a investice byly oslabené (GUS, 2009).

Průměrné tempo růst HDP dosáhlo 3,6 procent, přičemž se ekonomice podařilo vyhnout krizovému roku 2009, kdy Polsko bylo jednou zemí v Evropě, kde výkon ekonomiky rostl. Na tomto výsledku se podílelo více faktorů. Udržení silné růstové výkonnosti lze vysvětlit modernizací dopravní infrastruktury pomocí fondů EU, stimulací makroekonomických politik z domácích úspor, depreciací měnového kurzu podporující vývoz, udržením růstu domácí poptávky a také nastavením omezující regulace finančního sektoru. Pro udržení vysokého tempa ekonomického růstu bylo důležité, že se na něm v relativně vyvážené podobě podílely komponenty poptávky. Ke komponentům ekonomického růstu patřila vyváženost produktivity práce a mezd, přičemž produktivita práce rostla v předkrizovém období velmi dynamicky (Euro.cz, 2013).

4.3 Průběh Polské ekonomiky od roku 2010-2024

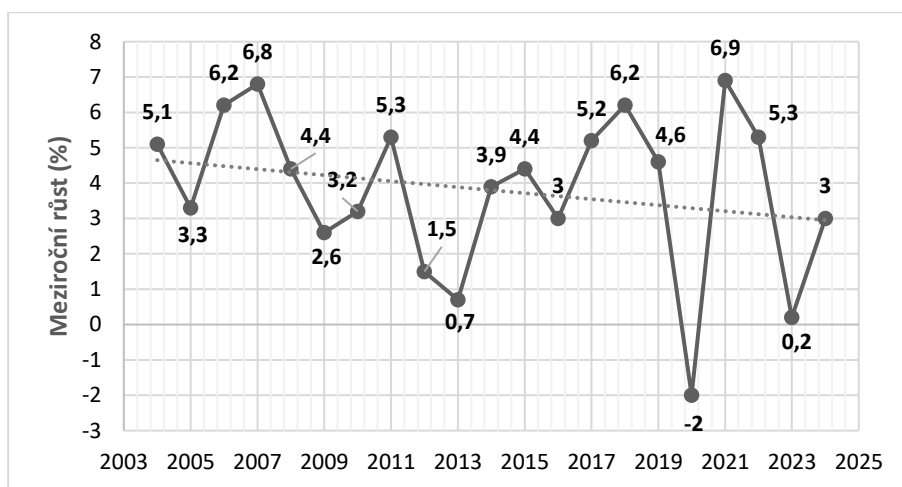
Přechodí část analyzovala vývoj polské ekonomiky chronologicky, tato kapitola přistupuje období 2010-2024 analyticky, prostřednictvím vybraných makroekonomických ukazatelů. Záměrem je identifikace dlouhodobých trendů a vztahů mezi ukazateli.

4.3.1 Analýza časové řady hrubého domácího produktu

Analýza dat v grafech 12 a 13 identifikuje v období let 2010–2013 fázi dočasné ekonomické stabilizace, po níž v roce 2012 citelný útlum hospodářské dynamiky. Hlavním determinantem tohoto vývoje byla eskalace dluhové krize v eurozóně, která negativně zasáhla klíčové exportní trhy Polska a vyvolala zvýšenou proměnlivost v rozhodování

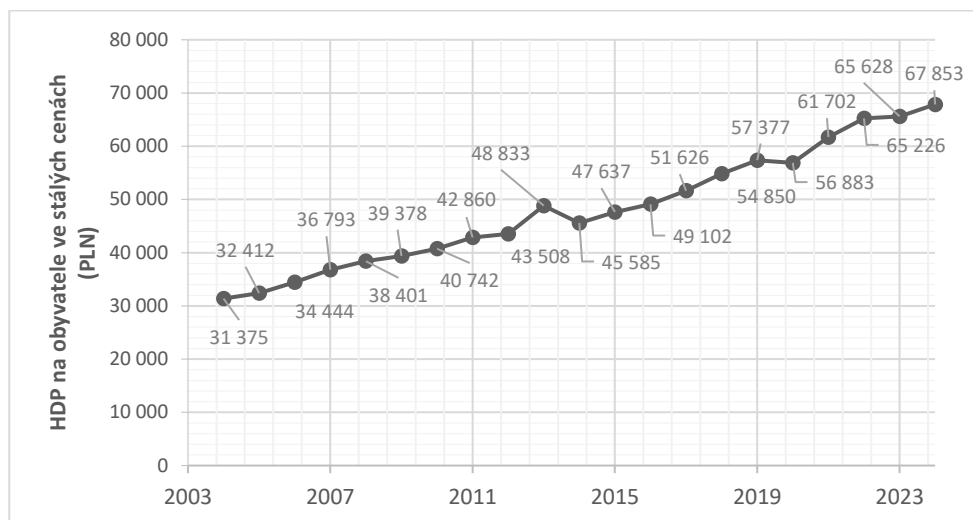
investorů. Tato vnější nestabilita se v roce 2013 promítla do poklesu tempa růstu HDP (Graf 12) na úroveň 0,7 %, což představuje jednu z nejnižších hodnot v novodobé hospodářské historii země. Paralelní vývoj HDP na obyvatele ve stálých cenách (Graf 13) vykazuje v tomto časovém úseku zřetelné zpomalení růstového trendu. Mezi lety 2011 a 2013 došlo k faktické stagnaci indikátorů životní úrovně, což reflektovalo nejen oslabenou zahraniční poptávku, ale rovněž implementaci vnitřních úsporných opatření zaměřených na konsolidaci veřejných rozpočtů.

Graf 12: Meziroční tempo růstu HDP v Polsku, 2004-2024

Zdroj: vlastní zpracování, World bank group (2026a)

Graf 13: Vývoj HDP na obyvatele ve stálých cenách, 2004-2024

Zdroj: vlastní zpracování, World bank group (2026a)

Zpomalení polské ekonomiky v letech 2012-2013 bylo výsledkem souběhu několika negativních faktorů, které dočasně utlumily předchozí silnou konvergenci k průměru Evropské unie. Klíčovým vnějším vlivem byla slabá poptávka z eurozóny zasažena o dluhovou krizi, to se promítlo do objemu polského exportu i soukromých investic. Na vnitrostátní úrovni došlo k citelnému propadu veřejných investic, který následoval po doznění stavebního rozmachu s pořádáním mistrovství Evropy ve fotbale v roce 2012 a rozsáhlou výstavbou silniční infrastruktury. Zároveň rostoucí nezaměstnanost a probíhající fiskální restrikce vedly k utlumení spotřeby domácností, což s dalším nepříznivým demografickým vývojem představovalo bariéru pro další růst. Navzdory těmto faktorům Polsko dosáhlo v roce 2013 historický nejvyšší úroveň kvality života a příjmů (OECD, 2014).

Proces ekonomické konvergence zemí střední a východní Evropy k průměru EU je determinován nejen přílivem zahraničního kapitálu, ale především schopností udržet stabilitu v období vnějších šoků (Tomšík, 2018).

Období mezi lety 2014-2019 představuje pro Polsko jednu z nejstabilnějších fází ekonomického růstu. Z Grafu 12 přichází po předchozím útlumu k výraznému oživení ekonomiky, kdy meziroční tempo růstu HDP se drželo stabilně v intervalu 3-6 %. Klíčovým momentem tohoto úseku byl rok 2018, kdy Polská ekonomika dosáhla lokálního maxima

s růstem 5,9 %, což v té době řadilo Polsko mezi nejrychleji rostoucí hospodářství v rámci celé Evropské unie. Tato setrvalá dynamika růstu se přímo promítla i do trajektorie Grafu 13, kdy v těchto šesti letech vykazuje téměř lineární vzestup HDP. Tento nárůst o více než 25 % během tohoto období potvrzuje proces konvergence během něhož se Polsko začalo v životní úrovni systematicky přibližovat průměru EU.

Pokračující hospodářská expanze v letech 2014-2017 byla podpořena zejména robustní domácí spotřebou a stabilními investicemi, a to i přes dočasné zpomalení v roce 2016 způsobené přechodem mezi rozpočtovými období fondů EU. Významným faktorem byl posun na trhu práce, kde došlo k prudkému poklesu nezaměstnanosti napříč všemi věkovými skupinami. Růst reálných příjmů domácností byl v tomto období dále akcelеровán nízkými cenami komodit a potravin, což stimulovalo soukromou poptávku. Navzdory dynamickému růstu HDP čelilo Polsko v letech 2016-2018 výzvam v oblasti udržitelnosti veřejných financí a efektivity daňového systému. Klíčovým tématem byla predikce vývoje veřejného dluhu. Fiskální stabilitu v tomto období ohrožovaly zejména rozsáhlé výpadky v příjmech z DPH, kdy daňové úniky dosahovaly až čtvrtiny celkové daňové povinnosti (OECD, 2016).

Dle zprávy z března Národní banky Polska (2018), ve světové ekonomice pokračuje oživení hospodářské aktivity. Přetrvávající příznivé konjunktury v mnoha zemích napomáhá kromě rostoucí spotřebitelské poptávky také nárůst investiční aktivity a oživení světového obchodu. Dobrá hospodářská situace se udržuje zejména u hlavních obchodních partnerů Polska. V eurozóně byla roční dynamika HDP v druhé polovině loňského roku vyšší než v předchozím pololetí. Hlavním zdrojem hospodářského růstu v této zóně zůstává domácí poptávka, zejména soukromá spotřeba, při kladném příspěvku investičních nákladů. Dalšímu růstu domácí poptávky v eurozóně napomáhá systematický nárůst zaměstnanosti a mezd, optimismus spotřebitelů i podnikatelů a stále expanzivní měnová politika Evropské centrální banky.

Období let 2020-2021 tvoří v předložených časových řadách specifický celek, který je charakteristický zásadními výkyvy a poprvé od roku 1991 také záporným tempem růstu HDP. Tento průběh byl přímým důsledkem globální pandemie COVID-19 a s ní spojených administrativních uzávěr, které oslabily sektor služeb, obchod i mezinárodní dodavatelské řetězce.

Pandemie COVID-19 v roce 2020 vyvolal potřebu fiskální a monetární podpory, která měla zmírnit socioekonomické dopady krize. Polská vláda přijala komplexní záchranný balíček v hodnotě přibližně 5,2 % HDP, doplněný o program „Tarcza Finansowa“ (Finanční štít), zaměřený na udržení likvidit podniků. Tato opatření vedla k historickému nárůstu rozpočtového deficitu, který v roce 2020 dosahoval až 11 % HDP) a zvýšení veřejného dluhu, ale efektivně zabránila systémovému kolapsu ekonomiky. Hlavním cílem těchto intervencí byla ochrana pracovních míst a podpora příjmů nejvíce zasažených skupin. Došlo k navýšení výdajů na zdravotnictví, zavedení solidárních příspěvků pro nezaměstnané a trvalému zvýšení dávek v nezaměstnanosti. Vedle sociální podpory sehrály klíčovou roli také dotované mikropůjčky a systémy státních záruk za úvěry. Díky těmto stimulům a včasnému zacílení na udržení zaměstnanosti si polská ekonomika zachovala svou vnitřní integritu, což v roce 2021 umožnilo mimořádně rychlou obnovu růstu a návrat k procesu regionální konvergence, a to i přes přetrvávající rozdíly v ekonomické aktivitě mezi jednotlivými vojvodstvími (OECD, 2020).

Závěrečná fáze sledovaného období v letech 2021-2024 lze definovat jako přechod od post-pandemické doby k hlubokému útlumu způsobenému vnějšími geopolitickými faktory. Z Grafu 12 je patrný v roce 2021 nárůst a poté do roku 2023 následoval propad tempa růstu HDP, až na hranici stagnace. Tento vývoj lze spojit s důsledkem ruské agrese na Ukrajině, která pro Polsko znamenala nejen bezprostřední bezpečnostní riziko, ale vyvolala také extrémní nárůst cen energií a komodit. Z Grafu 13 je naopak patrné, že nominální hodnota HDP na obyvatele stále rostla, reálné tempo bohatnutí se kvůli inflaci, která se od roku 2022 dostala na dvouciferné číslo, prakticky zastavilo. Vysoké životní náklady a nejistota spojená s válečným konfliktem v sousední zemi vedly k výraznému omezení spotřeby domácností a odkládání soukromých investic.

Polská ekonomika prošla v letech 2022 a 2023 dramatickou proměnou, kdy se původní silný růst HDP, tažený domácí poptávkou a investicemi, v druhém roce prakticky zastavil. Hlavní příčinou tohoto ochlazení byla mimořádně vysoká inflace, která zasáhla především ceny energií a potravin, a to i přes rozsáhlá vládní opatření a snížení daní. Růst cen byl dále poháněn sekundárními efekty, jako byly narušené dodavatelské řetězce a výrazné zvyšování mezd, což nutilo firmy promítat vyšší náklady do koncových cen pro spotřebitele. Stát na situaci reagoval silně expanzivní fiskální politikou, zaměřenou na kompenzace drahých energií, pomoc uprchlíkům z Ukrajiny a navyšování výdajů na obranu. Ačkoliv tato masivní

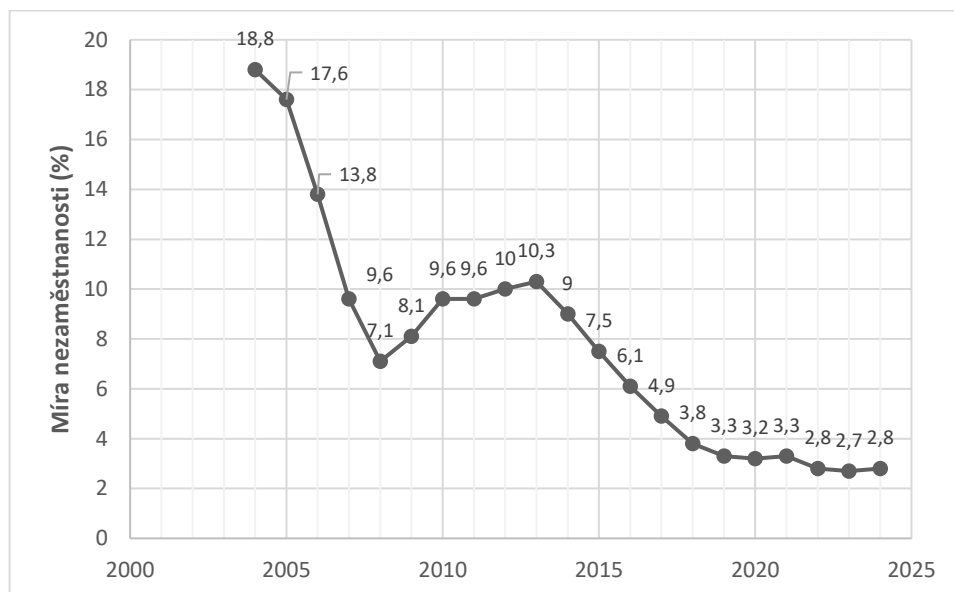
podpora spolu s nízkou nezaměstnaností pomohla ekonomice udržet odolnost, inflace v Polsku zůstávala vytrvale vyšší než v eurozóně. Teprve druhá polovina roku 2023 přinesla postupnou fázi dezinflace, kdy tempo růstu cen začalo pod vlivem přísnější měnové politiky a oslabené spotřeby domácností konečně zpomalovat (European Commission, 2024).

Zpomalení růst HDP na obyvatele v letech 2022 a 2023 bylo způsobeno vysokou inflací. Kniha Polsko vejpůl (2023) v této souvislosti upozorňuje, že dlouhodobá orientace vlády na stimulaci domácí poptávky skrze transfery obyvatelstvu narazila na své limity v podobě přehřáté ekonomiky a následné energické krize.

4.3.2 Analýza časové řady míry nezaměstnanosti

V roce 2010 vzešla v platnost novela zahrnující 20% zvýšení podpory pro lepší sociální ochranu pro osoby ztrácející zaměstnání. Tato novela vznikla v roce 2008, v reakci na nadcházející dopady globální finanční krize. Cílem bylo racionalizovat výdaje Fondu práce na pasivní formy podpory, na druhé straně motivovat nezaměstnané k aktivnímu hledání práce. Díky stabilnímu Fondu práce a relativně malému počtu příjemců podpory byly tyto změny pro polský trh práce významné a částečně tlumily dopady nárůstu příjemců podpory a taktéž částečně tlumily dopady nárůstu nezaměstnanosti v letech 2008-2010 (Gajewski, 2016).

Graf 14: Vývoj míry nezaměstnanosti v Polsku, 2004-2024

Zdroj: vlastní zpracování, World bank group (2026c)

Časová řada vývoje míry nezaměstnanosti v Polsku v letech 2004–2024 (Graf 14) interpretuje výraznou transformaci a následnou stabilizaci tuzemského trhu práce. Po překonání kritických hodnot z počátku sledovaného období lze v letech 2010–2013 sledovat sekundární nárůst nezaměstnanosti, která se v roce 2013 pohybovala na hladině 10,3 %. Tento trend byl vyvolán s časovou prodlevou v důsledku doznívajících dopadů globální hospodářské recese, jež utlumila exportní výkonnost a zpomalila dynamiku tvorby nových pracovních míst.

V letech 2010-2013 došlo v Polsku k růstu míry nezaměstnanosti, což souviselo se zpomalením ekonomického růstu. Dle zprávy Mezinárodního měnového fondu (2013), se tempo růstu polského HDP snížilo z 4,5 % v roce 2011 na přibližně 1,1 % v roce 2013. Toto zpomalení ekonomické aktivity se promítlo i do situace na trhu, kdy došlo k nárůstu nezaměstnanosti přibližně z 9,6 % na 10,3 %. Pozitivní obrat ve vývoji polské nezaměstnanosti a její následné zpomalení lze v širším makroekonomickém kontextu přisoudit nejen strukturálním reformám, ale také vysoké míře odolnosti finančního systému a efektivnímu vládnímu řízení. Polsko si v tomto dokázalo udržet důvěru investorů díky silné vnitřní ekonomické stabilitě a adekvátním mezinárodním rezervám. Právě tyto faktory, podpořené využitím preventivní flexibilní úvěrové linky (FCL), sloužily jako klíčová

pojistka proti vnějším rizikům a šokům, které by jinak mohly vést k hlubší destabilizaci trhu práce.

V období let 2013–2017 je v Grafu 14 patrná kontinuální sestupná tendence míry nezaměstnanosti. Z lokálního maxima v roce 2013 vykazoval sledovaný ukazatel postupný pokles až na úroveň 4,9 % v roce 2017. Tento vývoj je v souladu s charakteristikou fáze hospodářského oživení, během níž dochází k zrychlování ekonomické aktivity a zvyšování produkčních kapacit podnikatelského sektoru. Rostoucí poptávka po pracovní síle v tomto cyklickém období vedla k intenzivní tvorbě nových pracovních příležitostí a k celkové stabilizaci trhu práce. Dynamika poklesu v tomto pětiletém horizontu potvrzuje úspěšnou adaptaci polské ekonomiky na měnící se tržní podmínky po předchozím období útlumu.

Hospodářský růst zůstává silný. Zvyšující se sociální transfery a prosperující trh práce jsou oporou pro rychlý růst spotřeby. Míra nezaměstnanosti se nachází na rekordně nízké úrovni, přičemž se rozšiřuje nedostatek pracovních sil a objevují se první známky akcelerace mzdového vývoje. Očekává se další zpřísňování podmínek na trhu práce, což povede k mírně rychlejší mzdové a cenové inflaci. Po výrazném poklesu v roce 2016 se předpokládá oživení investic, hnané rychlejším čerpáním strukturálních fondů EU, kapacitními omezeními a nízkými reálnými úrokovými sazbami (OECD, 2018).

V letech 2018–2019 došlo k definitivní stabilizaci polského trhu práce. Tento stav lze v makroekonomickém kontextu charakterizovat jako dosažení přirozené míry nezaměstnanosti, kdy se ekonomika nacházela ve fázi plné zaměstnanosti. Minimální oscilace hodnot v tomto dvouletém horizontu indikují vysokou míru rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovní síle, což zároveň vytvořilo prostor pro tlak na mzdový růst v klíčových sektorech hospodářství.

Příliv převážně dočasných zahraničních pracovníků zmírnil nedostatek pracovních sil a utlumil inflační tlaky. Neustálé snižování fiskální a vnější zranitelnosti od globální finanční krize pomohlo ochránit Polsko před nedávnými finančními turbulencemi, které postihly několik významných rozvíjejících se trhů. Jako uznání silné hospodářské výkonnosti je Polsko vysoce hodnoceno mezinárodními ratingovými agenturami a několik poskytovatelů mezinárodních akciových indexů jej nedávno přeřadilo do statusu rozvinutého trhu, zatímco

probíhající spory s Evropskou unií měly na náladu investorů jen malý dopad (International monetary fund, 2018).

V období let 2020-2021 byl dosavadní vývoj ekonomiky Polska dostižen exogenním faktorem v podobě globální pandemie COVID-19. Tato událost vedla k mírné korekci a nárůstu nezaměstnanosti z rekordních 3,3 % na hodnoty kolem 3,8 %, přestože došlo k dočasnému oslabení dynamiky trhu práce, polská ekonomika vykázala v mezinárodním srovnání vysokou míru stability. Tento vývoj je úzce spojen s robustními vládními výdaji intervenčních programů, které byly zaměřeny na ochranu pracovních míst a udržení likvidity podniků.

Od roku 2020-2021 byl polský trh práce podroben značnému tlaku v důsledku pandemie COVID-19, což se projevilo nárůstem sezónně očištěné míry registrované nezaměstnanosti o jeden procentní bod. Samotná statistická data o nezaměstnanosti však plně nereflektují reálný dopad krize, neboť vlivem poklesu poptávky po pracovní síle došlo k nárůstu ekonomické neaktivity u zranitelných skupin obyvatelstva. Klíčovým indikátorem byl prudký propad počtu volných pracovních míst hlášených zaměstnavateli, který v březnu 2020 klesl ze 112 700 na 77 600 a to vedlo k výraznému zvýšení počtu uchazečů připadajících na jednu pracovní pozici. Pandemie rovněž prohloubila regionální nepoměry, kdy největší zátěž pocítily ekonomicky slabší oblasti východního Polska. Přestože v průběhu roku 2021 došlo k postupnému oživení poptávky, tato etapa odhalila náchylnost osob se slabší vazbou na trh práce k dlouhodobému sociálnímu vyloučení (OECD, 2021).

Závěrečný interval sledovaného období 2022-2024 zachycuje polský trh práce ve fázi velmi nízké nezaměstnanosti, která se stabilizovala na úrovni bezmála 3 %. V tomto období ekonomika odolávala dalším exogenním faktorům, kterými byl konflikt na Ukrajině a následná energetická krize. Příliv válečných uprchlíků byl trhem práce z velké části absorbován, což pomohlo zmírnit kritický nedostatek pracovních sil, na které dlouhodobě upozorňovaly zprávy OECD. Současná dynamika napovídá, že další prostor pro extenzivní růst zaměstnanosti je již prakticky vyčerpán.

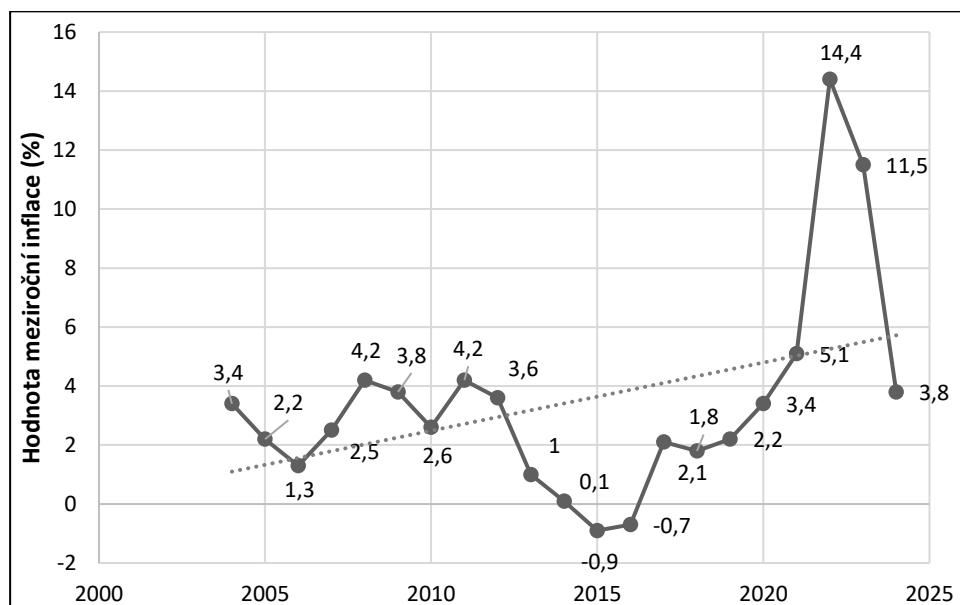
Podle aktuálních informací portálu Evropské komise a veřejné služby zaměstnanosti členských států (EURES) (2024), se polský trh práce vyznačuje vysokou mírou stability a v evropském srovnání vykazuje nadprůměrnou úroveň pracovní aktivity. Hlavním pilířem

hospodářství zůstává zpracovatelský průmysl, na který navazuje silný sektor obchodu, stavebnictví a logistiky. Země však čelí nepříznivému demografickému vývoji, který se projevuje postupným stárnutím populace a úbytkem osob v produktivním věku. Tento trend vytváří strukturální tlak na trhu práce, kde vzniká citelný nedostatek kvalifikovaných i pomocných pracovních sil. Mezery na trhu práce jsou částečně zaplňovány přílivem zahraničních pracovníků, kteří pomáhají udržovat plynulost výroby a služeb. Ačkoliv mzdová úroveň v Polsku vykazuje v posledním období progresivní růst, stále si zachovává konkurenční výhodu oproti západním sousedům. Polský pracovní trh se tak nachází ve fázi transformace, kdy se musí vyrovnávat s potřebou zvyšování produktivity a inovací, aby kompenzoval přirozený úbytek domácí pracovní síly při zachování nízké míry nezaměstnanosti.

4.3.3 Analýza časové řady meziroční inflace

Analýza vývoje cenové hladiny v Polsku v letech 2004-2024 (Graf 15) popisuje dynamické proměny polské ekonomiky, která si prošla fázemi stability, deflačních tlaků i prudké post-pandemické akcelerace.

Graf 15: Vývoj hodnoty meziroční inflace v Polsku, 2004-2024

Zdroj: vlastní zpracování, World bank group (2026b)

První sledovaný interval let 2010-2012 je charakteristický mírným růstem meziroční inflace, která se po předchozím poklesu stabilizovala nad cílovou úrovní polské centrální banky. Vývoj inflace v tomto období byl primárně důsledkem oživení domácí poptávky po globální finanční krizi a také růstu světových cen komodit a potravin.

Meziroční míra inflace v Polsku dosáhla v prosinci 2011 svého vrcholu na úrovni 4,6 %, což se nacházelo výrazně nad cílovým pásmem polské centrální banky. Tento růst byl zapříčiněn kombinací několika specifických faktorů, kterými bylo zvýšení globálních cen komodit a léčiv, oslabením zlotého v druhé polovině roku 2011 a také zvýšením základní sazby daně z přidané hodnoty (DPH) z 22 % na 23 %. Významným rysem polské ekonomiky v tomto období byla skutečnost, že celková inflace vytrvale převyšovala inflaci jádrovou. To způsoboval vysoký podíl potravin a energií v polském spotřebním koši. Tato struktura výdajů domácností způsobila, že polská cenová hladina byla v porovnání s ostatními členskými státy mnohem citlivější na externí nabídkové šoky (OECD, 2012).

Následující období 2013-2016 představuje v novodobé historii polské ekonomiky výjimečný fenomén, kdy po období mírného růstu cen následoval prudký pokles vedoucí až k deflaci. Meziroční inflace se od roku 2013 začala systematicky snižovat z hodnoty 1 % až k záporným úrovním, přičemž v roce 2015 dosáhla historického minima -0,9 %. Tento trend deflačního vývoje, tedy poklesu celkové cenové hladiny v ekonomice, byl zapříčiněn souběhem několika externích a vnitřních faktorů. Primární příčinou byl dramatický propad světových cen ropy a energetických surovin, doprovázený poklesem cen potravin na globálních trzích.

Dle březnové zprávy Polské národní banky (2015), roční dynamika cen spotřebního zboží a služeb zůstává od července loňského roku záporná, ačkoli od března letošního roku se roční tempo poklesu cen postupně zmírňuje. Na vývoj dynamiky spotřebitelských cen v roce 2015 měly největší vliv změny cen paliv a potravin. V prvních dvou měsících letošního roku ceny paliv, podobně jako v druhé polovině roku 2014, klesaly v důsledku poklesu cen ropy na světových trzích. Od února ceny ropy mírně vzrostly. V důsledku toho se roční dynamika cen paliv nepatrně zvýšila, ačkoli zůstala záporná, což byl hlavní faktor přetrvávání záporného indexu CPI. Druhým faktorem způsobujícím deflaci cen spotřebního zboží a služeb byla nižší úroveň cen potravin než před rokem. Ta souvisela s relativně nízkými cenami zemědělských surovin na světových trzích, přetrvávajícími příznivými

meteorologickými podmínkami a ruským embargem na dovoz potravin z mnoha zemí, včetně Polska.

V letech 2021-2022 představuje nejkritičtější fázi cenové destabilizace, kdy polská ekonomika čelila přechodu od mírné inflace k prudkému cenovému šoku. Tento strmý nárůst byl vyvolán kombinací silné odložené poptávky po pandemických restrikcích a narušením globálních dodavatelských řetězců. Hlavním katalyzátorem se v úvodu roku 2022 stala ruská invaze na Ukrajinu, která vyvolala šokový nárůst cen energetických komodit a potravin ve světových trzích. Vzhledem k vysoké citlivosti polského spotřebního koše na tyto položky došlo k rychlému přenosu vnějších nákladových tlaků do finálních cen pro spotřebitele. Situace tvořila enormní tlak na měnovou politiku a reálné příjmy domácnosti.

V kontrastu s deflačními tlaky z roku 2015 čelilo Polsko v posledních letech prudkému inflačnímu šoku, kdy dvanáctiměsíční průměrná míra inflace setrvale rostla až na vrchol 15,1 % v květnu 2023. Tento nárůst byl tažen především cenami energií a potravin, a to i přes vládní opatření v podobě snížení sazeb DPH. Významným faktorem byla také jádrová inflace (očištěná o energie a potraviny), která v roce 2022 dosáhla 9,8 % v důsledku sekundárních efektů rostoucích cen komodit, narušených dodavatelských řetězců a tlaku na růst mezd (včetně 20% zvýšení minimální mzdy v roce 2023). Ačkoliv druhá polovina roku 2023 přinesla fázi dezinflace díky restriktivní měnové politice a poklesu poptávky, Polsko nadále neplní konvergenční kritéria pro vstup do eurozóny (European Commission, 2024).

Sledované období 2023-2024 je definován výrazným obratem, kdy polská ekonomika vstoupila do fáze dynamické desinflace. Tento trend reflektuje postupné odeznívání externích nákladových šoků, zejména stabilizaci cen energií a potravin na světových trzích, a zároveň potvrzuje účinnost předchozího restriktivního nastavení měnové politiky. Inflace se v roce 2024 přiblížila k horní hranici pásma ideální hodnoty pro centrální banku, proces stabilizace doprovázela řada vnitřních výzev. Postupně se ukončovaly vládní podpůrné procesy nebo nastavené cenové stropy. Celkový vývoj lze popsat tak, že polská ekonomika úspěšně překonala nejkritičtější fázi inflační krize a směřuje k obnovení cenové stability.

Hospodářské oživení Polska, započaté v polovině roku 2023, doprovázel výrazný pokles inflace, který byl v březnu 2024 krátkodobě završen dosažením 2% hranice. Tento pozitivní vývoj byl umožněn odezněním externích šoků, zejména stabilizací cen energií a potravin,

posílením směnného kurzu zlotého na situaci před pandemií a uvolněním napětí v globálních dodavatelských řetězcích. V druhé polovině roku 2024 inflace opět vzrostla, což se odvíjelo od postupného stahování vládních podpůrných opatření, konkrétně o opětovné zavedení DPH a postupné ručení energetických dotací během léta. Rizikem zůstává zvýšená jádrová inflace v sektoru služeb, hnaná robustním mzdovým růstem na trhu práce (OECD, 2025).

V souladu s Krugmanovou teorií mezinárodní nákazy (2009) může však vnější šok vyvolat náhlý odliv kapitálu, který vede k devalvaci národní měny. Pro Polsko to v roce 2022 znamenalo importovanou inflaci, kdy oslabení zlotého v kombinaci s globálním růstem cen komodit vytvořilo staglační tlaky patrné v závěru sledovaného období.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Regresní analýza vztahu HDP a nezaměstnanosti

V rámci analýzy byl testován vztah mezi meziroční změnou míry nezaměstnanosti a tempem růstu reálného HDP. Analýza se zaměřuje na kvantifikace vztahu mezi dynamikou produktu a vývojem na trhu práce. Tento vztah je v ekonomické známý jako Okunův zákon, který nepředstavuje jen statistickou korelaci, ale odráží i hlubší strukturální vazby ekonomiky. Cílem této kapitoly je pomocí lineární regresní analýzy ověřit, nakolik je tento teoretický koncept aplikovatelný na zkoumaný soubor dat a s jakou intenzitou trh práce na změny v ekonomickém výkonu reaguje. Klíčovým parametrem je koeficient citlivosti, který je důležitý pro pochopení míry adaptace trhu práce a identifikaci případných nedostatků.

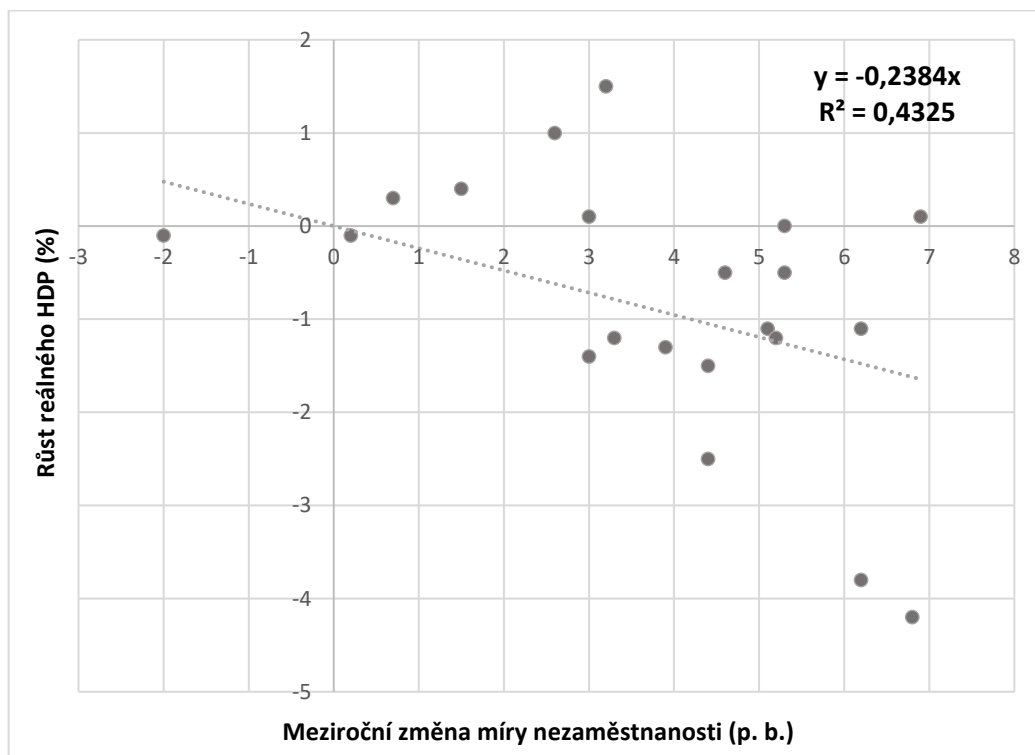
Okunův zákon zachycuje vztah mezi změnou domácího produktu a změnou míry nezaměstnanosti. Spíše, než o zákon se jedná o statistickou pravidelnost, kterou pozoroval americký ekonom Arthur Okun. V 80. letech bylo pro americkou ekonomiku pozorováno, že 1% odchylky reálného produktu od potenciálního produktu je spojena s 0,5% odchylkou míry nezaměstnanosti od její přirozené míry. Je zřejmé, že tento vztah se v čase mění. Obecně lze Okunův zákon zapsat rovnicí:

$$(u^* - u) = \beta \cdot (Y - Y^*)$$

kde u^* je přirozená míra nezaměstnanost
 u skutečná míra nezaměstnanosti
 Y reálný produkt
 Y^* potenciální produkt
 β koeficient vyjadřující citlivost změny nezaměstnanosti na změnu reálného domácího produktu

(Máče a Rousek, 2013).

Graf 16: Korelace meziroční změny nezaměstnanosti a růstu reálného HDP

Zdroj: vlastní zpracování, World bank group(2026c; 2026a)

Regresní koeficient ($b = -0,2384x$) vystihuje sklon regresní přímky a potvrzuje inverzní vztah mezi sledovanými veličinami. Hodnota koeficientu indikuje, že pokud vzroste míra nezaměstnanosti o 1 procentní bod, lze v průměru očekávat pokles tempa růstu reálného HDP o 0,238 %. Tato hodnota naznačuje relativně nízkou citlivost HDP na změny v nezaměstnanosti oproti původním Okunovým koeficientům. To může být způsobeno rigiditou trhu práce nebo specifickou strukturou ekonomiky, kdy dochází k určitému zpoždění v propouštění zaměstnanců i během ekonomického poklesu.

Hodnota koeficientu v obecnosti udává podíl variability závislé proměnné vysvětlený modelem. Koeficient determinace v tomto modelu vysvětluje 43,25 % celkového rozptylu dat. V kontextu časových řad se jedná o středně silnou závislost. Zbývajících více než 50 % variability je dáno exogenními faktory, které přímka již nezachycuje. Mezi ně může patřit vliv fiskální politiky, kolísání zahraniční poptávky nebo strukturální změny v ekonomice, které se neprojevují okamžitou změnou v nezaměstnanosti. Tedy z rozptylu je patrné, že zatímco v období mírné konjunktury reaguje trh práce vlažně, při prudkých hospodářských poklesech dochází k okamžité a agresivní destrukci pracovních míst.

Při pohledu na graf jsou patrné určité odchylky, zejména v oblasti extrémních hodnot. Body vykazující pokles HDP o více než 4 % při současném nárůstu nezaměstnanosti (pravý dolní kvadrant) odpovídají obdobím hlubokých ekonomických šoků. Tyto odlehlé hodnoty mají tendenci vychylovat regresní přímku a potvrzují, že v dobách krize se vztah mezi oběma veličinami stává nelineárním a mnohem agresivnějším.

Z dané analýzy vyplývá, že vztah popsáný Okunovým zákonem je v datech přítomen, avšak není absolutní. Okunův zákon tedy v polském prostředí nefunguje jako daný mechanismus, avšak spíše jako indikátor odolnosti ekonomiky. Nízký koeficient (-0,2384) je důkazem, že faktory jako legislativní ochrana zaměstnanců nebo nedostatek kvalifikované síly hrají v modelu silnější roli než samotné dynamika produktu.

Studie *Regional evidence on Okun's Law in the Czech Republic and Slovakia* (2014), se zaměřuje na vztah mezi ekonomickým růstem a nezaměstnaností na regionální úrovni v České republice v období let 1995–2011. Výsledky potvrzují platnost Okunova zákona, neboť mezi produkcí a nezaměstnaností existuje prokazatelný negativní vztah. Platnost tohoto zákona však není v rámci celého území jednotná, projevuje se zde výrazná regionální rozdílnost. Silnější vazba mezi růstem HDP a poklesem nezaměstnanosti je patrná zejména v regionech s vysokou ekonomickou aktivitou, rozvinutou infrastrukturou a intenzivním přílivem domácích i zahraničních investic. Právě investice a výdaje na výzkum a vývoj se ukazují jako klíčové faktory, které posilují citlivost trhu práce na ekonomické výkyvy. Naopak v některých jiných regionech nebyla statistická významnost tohoto vztahu potvrzena. To naznačuje, že v méně rozvinutých oblastech mohou existovat strukturální bariéry, které brání tomu, aby se ekonomický růst promítl do tvorby nových pracovních míst.

Pomocí studie *Economic growth and unemployment nexus: empirical test of Okun's law in Somalia* (2024), byla zjištěna zásadní odlišnost od vyspělých tržních ekonomik, neboť mezi růstem HDP a nezaměstnaností byl zjištěn statisticky nevýznamný vztah. Výsledky naznačují, že v tomto kontextu Okunův zákon neplatí a kolísání hospodářského výstupu není spolehlivým indikátorem pro změny na trhu práce. Neschopnost ekonomického růstu efektivně se transformovat do snížení nezaměstnanosti je vysvětlitelná specifickými strukturálními a institucionálními faktory, které mají na trh práce výrazně silnější vliv než samotná dynamika HDP. Mezi klíčové argumenty autorů patří vysoký podíl šedé ekonomiky, vysoká závislost na zemědělství, politická nestabilita a role zahraniční pomoci,

či peníze poslané ze zahraničí, které často ovlivňují spotřebu nezávisle na domácí produkci. Studie uzavírá, že v podmínkách nestabilního státu jsou tradiční makroekonomické vazby narušeny a nezaměstnanost je spíše než ekonomickým cyklem determinována hlubokými strukturálními problémy a bezpečnostní situací v zemi.

Studie *A state-level analysis of Okun's law* (2015), je zaměřená na státy USA v období let 1976–2014 potvrzuje všeobecnou platnost Okunova zákona, avšak zároveň poukazuje na výrazné rozdíly v intenzitě tohoto vztahu napříč regiony. Výsledky ukazují, že síla vazby mezi růstem HDP a změnami nezaměstnanosti není univerzální, ale je úzce spjata se specifickými ekonomickými a institucionálními charakteristikami jednotlivých států. Rozdíly v citlivosti trhu práce na ekonomický růst jsou vysvětlitelné především strukturou místního hospodářství a demografickými faktory. V regionech s vyšším podílem průmyslové výroby a silnější přítomností odborových organizací reaguje nezaměstnanost na změny v produkci mnohem intenzivněji. Naopak v oblastech s vyšší úrovní vzdělání populace a převažujícím podílem služeb (zaměstnanost mimo výrobu) je tato vazba méně výrazná. Studie tak zdůrazňuje, že efektivita, s jakou se hospodářský růst transformuje do změn na trhu práce, závisí na konkrétním institucionálním rámci, přičemž faktory jako flexibilita trhu práce a odvětvová specializace hrají klíčovou roli v tom, jak silně daný region na ekonomické cykly reaguje.

6 Závěr

Historický vývoj Polska byl zásadně ovlivněn obdobím socialistické industrializace a centrálního plánování, které sice zpočátku pomohlo obnově země po válce, ale dlouhodobě vedle ke strukturální nerovnováze a stagnaci. Zásadní zlom nastal po roce 1989, kdy Polsko přistoupilo k tržní ekonomice prostřednictvím Balcerowiczova plánu. Tento plán přinesl počáteční sociální náklady v podobě růstu nezaměstnanosti a poklesu reálných mezd, ale zároveň položila základy pro stabilní růst a vznik silného soukromého sektoru, který se stal klíčovým pro ekonomiku. V polovině devadesátých let se již Polsko řadilo k nejúspěšnějším transformujícím se ekonomikám v regionu.

Vstup do Evropské unie v květnu 2004 znamenal pro Polsko návrat do svobodného světa a konec umělého rozdělení kontinentu. Členství přineslo zemi politickou stabilitu a přístup na jednotný vnitřní trh, což vedlo k výraznému nárůstu zahraničních investic a objemu obchodu, kdy většina polského exportu začala směřovat do zemí unie. Klíčovým přínosem se stalo také efektivní čerpání finančních prostředků z evropských fondů, které umožnilo rozsáhlou modernizaci infrastruktury a regionální rozvoj

Analýza časových řad za období let 2004-2024 potvrdila, že polská ekonomika disponuje mimořádnou odolností vůči vnějším šokům, což se projevilo zejména v odlišném vývoji nezaměstnanosti a inflace v reakci na globální krize. V době vstupu do Evropské unie, se Polsko potýkalo s kriticky vysokou mírou nezaměstnanosti, následná integrace a hospodářský růst nastartovaly proces postupného vstřebávání nadbytečných pracovních sil. Tento pozitivní trend, narušený pouze mírným zpomalením v důsledku globální finanční krize v roce 2009, svědčí o schopnosti polského trhu práce efektivně přerozdělovat lidský kapitál do nově vznikajících sektorů služeb a moderního průmyslu. V oblasti cenové stability byla důležitá nezávislá měnová politika Polské národní banky, jejímž cílem je péče o kvalitu měny a stabilitu kupní síly peněz. Polská národní banka dokázala účinně krotit inflační tlaky i v dobách zvýšené globální nestability, přičemž se dlouhodobě orientovala na inflační cíl. Kombinace disciplinované rozpočtové politiky a strategických zásahů do Polské národní banky tak Polsku umožnila udržet stabilní tempo růstu HDP a vyhnout se tak hlubokým propadům, které postihly mnohé jiné ekonomiky v regionu.

V návaznosti na stanovené cíle práce lze konstatovat, že výsledky regresního modelování potvrdily platnost Okunova zákona v polském hospodářství, čímž byla prokázána existence statisticky významné negativní závislosti mezi růstem produkce a mírou nezaměstnanosti. Analýza ukázala, že tento teoretický vztah je v polském prostředí funkční, avšak jeho intenzita byla v čase determinována specifika historické transformace a následné integrace do Evropské unie. Zatímco v období transformace čelil trh práce strukturálním nerovnováhám a nízké flexibilitě, po vstupu do EU došlo k zásadní strukturní proměně. Schopnost ekonomiky generovat nová pracovní místa se zvyšovala v přímé závislosti na modernizaci průmyslu, přílivu přímých zahraničních investic a rozvoji sektoru služeb, což posílilo stabilitu makroekonomického prostředí a potvrdilo efektivitu polského modelu konvergence.

7 Seznam použitých zdrojů

- ABDISALAN, Mohamed, 2024. *Economic growth and unemployment nexus: empirical test of Okun's law in Somalia*. Online [vid. 2026-03-06]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1186/s40008-024-00337-y>
- BALCEROWICZ, Ewa, 2007. The Impact of Poland's EU Accession on its Economy. *SSRN Electronic Journal*. Online. [vid. 2025-10-31]. ISSN 1556-5068. Dostupné z: doi:10.2139/ssrn.1015782
- BELKA, Marek, 2001. Poučení z polské transformace. Online. Dostupné z: https://journal.fsv.cuni.cz/storage/285_004_217_233.pdf
- BERRIOS, Ruben, 1990. Lessons of Polish Economic Crisis. *JSTOR*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/4396182?read-now=1&seq=2#page_scan_tab_contents
- BRITANNICA, 2025. *Poland | History, Flag, Map, Population, President, Religion, & Facts | Britannica*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Poland>
- CURRY, Jane, 1992. *The Puzzle of Poland on JSTOR*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/45316721?read-now=1&seq=1#page_scan_tab_contents
- ČNB, 2025. Měnová politika - Česká národní banka. *Česká národní banka*. Online [vid. 2025-10-31]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/>
- ČSÚ, 2026. *Míra nezaměstnanosti 2004-2005, v zemích EU 25*. Online. 2026. No publisher: Český statistický úřad. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/docs/107516/04c6d134-cc3f-19e5-a2c2-a07539519c28/nez01.pdf>
- DURECH, Richard; Alexandru MINEA; Lavinia MUSTEA a Lubica SLUSNA, 2014. Regional evidence on Okun's Law in Czech Republic and Slovakia. *ScienceDirect*. Online [vid. 2026-03-06]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article>
- ECB, 2025. Monetary policy & markets - Introduction. *European central bank*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/intro/html/index.en.html>
- ECB, 2026. MNA.Q.S.PL.W2.S1.S1._Z.EMP._Z._T._Z.PS._Z.G1 | ECB Data Portal. *European central bank*. Online [vid. 2026-02-27]. Dostupné z: https://data.ecb.europa.eu/data/datasets/MNA/MNA.Q.S.PL.W2.S1.S1._Z.EMP._Z._T._Z.PS._Z.G1
- EURES, 2024. Labour Market Information: Poland. *EUropean Employment Services*. Online [vid. 2026-03-09]. Dostupné z: https://eures.europa.eu/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-poland_en

EURO.CZ, 2013. *Polsko prokázalo odolnost vůči krizovým situacím*. Online [vid. 2026-03-01]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/clanky/polsko-prokazalo-odolnost-vuci-krizovym-situacim-n-1036824>

EUROPEAN COMMISSION, 2002. *Regular report on Poland's progress towards accession - Publications Office of the EU*. Online [vid. 2026-02-25]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/336da509-f7bc-11ee-a251-01aa75ed71a1/language-en>

EUROPEAN COMMISSION, 2024. *Macroeconomic developments and inflation dynamics in Poland*. Online. 2024. Dostupné z: https://www.parliament.bg/pub/ECD/6638831_EN_autre_document_travail_service_part1_v5.pdf

EVROPSKÁ UNIE, 2025a. *Polsko – profil země EU | Evropská unie*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/poland_cs

EVROPSKÁ UNIE, 2025b. *Polsko – profil země EU | Evropská unie*. Online [vid. 2025-10-31]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/poland_cs

GAJEWSKI, Paweł, 2016. *Labour Market Measures in Poland 2008–13: The Crisis and Beyond*. Online. Dostupné z: https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/%40dgreports/%40inst/documents/publication/wcms_449932.pdf

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY, 2025. *Average monthly gross wage and salary in national economy 1950–2024*. Online. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/en/topics/labour-market/working-employed-wages-and-salaries-cost-of-labour/average-monthly-gross-wage-and-salary-in-national-economy-1950-2024,2,1.html>

GUISINGER, Amy; Ruben HERNANDEZ-MURILLO; Michael OWYANG a Tara SINCLAIR, 2015. *A state-level analysis of Okun's law*. *ScienceDirect*. Online [vid. 2026-03-06]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/>

GUS, 2006. *Statistics Poland / Topics / Labour Market / Registered unemployment / Unemployment rate 1990-2025*. *Główny Urząd Statystyczny*. Online [vid. 2026-02-27]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/en/topics/labour-market/registered-unemployment/registered-unemployment-1-3-quarter-2025%2C2%2C63.html>

GUS, 2009. *Poland quarterly statistics*. Online. 2009. No publisher: Główny Urząd Statystyczny. Dostupné z: https://stat.gov.pl/cps/rde/xbr/gus/as_poland_quarterly_statistics_2_2009.pdf

GUS, 2025. *Ústřední statistický úřad / Regionální statistika / Územní jednotky / Administrativní členění Polska*. *Główny Urząd Statystyczny*. Online [vid. 2025-11-02]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/podzial-administracyjny-polski>

HOLMAN, Robert, 2010. *Makroekonomie*. 2. No publisher: C H Beck. ISBN 978-80-7179-861-3.

HUNTER, Richard, 1986. *THE MANAGEMENT PERSPECTIVE ON POLAND'S ECONOMIC CRISIS AND RECENT ATTEMPTS AT REFORM* on JSTOR. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/25778230?read-now=1&seq=2#page_scan_tab_contents

CHUMIŃSKI, Jędrzej, 2024. (PDF) *Hidden Unemployment in Polish Industry (1945–1956)*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/387160716_Hidden_Unemployment_in_Polish_Industry_1945-1956

CHWALBA, Andrzej, 2009. *Polsko 1989-2008: dějiny současnosti*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 978-80-7325-185-7.

IMF, 2026. *Republic of Poland and the IMF*. Online [vid. 2026-02-27]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/countries/pol>

INTERNATIONAL MONETARY FUND, 2013. *Press Release: IMF Executive Board Concludes 2013 Article IV Consultation with the Republic of Poland*. Online [vid. 2026-03-07]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/news/articles/2015/09/14/01/49/pr13271>

INTERNATIONAL MONETARY FUND, 2018. *Republic of Poland: Staff Concluding Statement of the 2018 Article IV Mission*. Online [vid. 2026-03-09]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/news/articles/2018/10/30/mcs10302018-republic-of-poland-staff-concluding-statement-of-the-2018-article-iv-mission>

JANYŠKA, Petr, 2023. *Polsko vejpůl : Rozhovory*. No publisher: Novela bohémica. ISBN 978-80-88322-45-0.

KOŁODZIEJCZAK, Małgorzata a Wojciech KUŹNIAR, 2025. *Value and Structure of Foreign Direct Investments in Poland*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: <https://reference-global.com/article/10.17306/j.jard.2025.00019r1>

KORBONSKI, Andrzej, 1981. THE „SECOND ECONOMY” IN POLAND. *JSTOR*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/24357001?searchText=&searchUri=&ab_segments=&searchKey=&refreqid=fastly-default%3A107eb6f17ee55f6c22b5b004270ac884&initiator=recommender&seq=1

KRUGMAN, Paul R., 2009. *Návrat ekonomické krize*. No publisher: Vyšehrad. ISBN 978-80-7021-984-3.

KSIĄŻKIEWICZ, Dorota a Ryszard ROLBIECKI, 2017. The Use of Eu Funds for Transport Infrastructure Development in Poland. *Academia*. Online [vid. 2026-03-13]. Dostupné z: https://www.academia.edu/96950033/The_Use_of_Eu_Funds_for_Transport_Infrastructure_Development_in_Poland

KUBÁT, Michal, 2005. *Demokracie v Polsku*. No publisher: SLON. ISBN 80-86429-46-6.

KUBÁT, Michal, 2006. *Vývoj a proměny státního zřízení Polska ve 20. století: Institucionálně politická studie*. Praha: Dokořán. ISBN 80-7363-079-6.

LIPTON, David; Jeffrey SACHS; Fischer STANLEY a Janos KORNAI, 1990. *Creating a Market Economy in Eastern Europe: The Case of Poland*. JSTOR. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2534526?read-now=1&seq=12#page_scan_tab_contents

MÁČE, Miroslav a Pavel ROUSEK, 2013. *Makroekonomie pro technické školy*. Praha: GRADA publishing, a.s. ISBN 978-80-247-4574-6.

MINISTERSTWO FINANSÓW, 2025. *Informace o úřadu - Ministerstvo financí*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/finanse/informacje-o-urzedzie>

MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT, 2007. *NATIONAL DEVELOPMENT STRATEGY 2007-2015*. Online. 2007. Dostupné z: https://extranet.who.int/countryplanningcycles/sites/default/files/planning_cycle_repositor/poland/ndp_poland.pdf

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI, 2025. *O Nejvyšším kontrolním úřadu - Nejvyšší kontrolní úřad*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: <https://www.nik.gov.pl/o-nik/>

NÁRODNÍ ROZPOČTOVÁ RADA, 2025. *Národní rozpočtová rada (NRR) | Vše o veřejných financích*. Online [vid. 2025-10-31]. Dostupné z: <https://www.rozpoctovarada.cz/o-verejnych-financich/vse-o-verejnych-financich/>

NARODOWY BANK POLSKI, 2008. *Sprawozdanie z działalności NBP w 2008 roku*. Online. 2008. Dostupné z: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2022/10/sprawozdanie_2008.pdf

NBP, 2007. *Zagraniczne inwestycje bezposrednie w Polsce w 2006 rok*. Online. 2007. No publisher: Narodowy bank Polski. Dostupné z: <https://nbp.pl/wp-content/uploads/2022/09/zib2006p.pdf>

NBP, 2025. *O Polské národní bance. Narodowy bank Polski*. Online [vid. 2025-10-31]. Dostupné z: <https://nbp.pl/o-nbp/>

NBP, 2026. *Struktura organizacyjna NBP. Narodowy bank Polski*. Online [vid. 2026-02-26]. Dostupné z: <https://nbp.pl/o-nbp/struktura-organizacyjna/>

NIEDŹWIEDZIŃSKA, Joanna, 2015. *Raport o inflacji – lipiec 2015 r*. Online. Dostupné z: https://static.nbp.pl/dokumenty/polityka-pieniezna/raporty-o-inflacji/raport_lipiec_2015.pdf

NIEDŹWIEDZIŃSKA, Joanna, 2018. *Raport o inflacji – marzec 2018 r*. Online. Dostupné z: https://static.nbp.pl/dokumenty/polityka-pieniezna/raporty-o-inflacji/raport_marzec_2018.pdf

OECD, 2004. *Economic surveys - Poland 2004*. Online. 2004. Dostupné z: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2004/07/oecd-economic-surveys-poland-2004_g1gh3fd8/eco_surveys-pol-2004-en.pdf

- OECD, 2006. *Economic Surveys - Poland 2006*. Online. 2006. Dostupné z: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2006/06/oecd-economic-surveys-poland-2006_g1gh67a4/eco_surveys-pol-2006-en.pdf
- OECD, 2008. *OECD Economic Surveys: Poland 2008*. Online. No publisher: OECD. OECD Economic Surveys: Poland [vid. 2026-02-28]. ISBN 978-92-64-04390-9. Dostupné z: doi:10.1787/eco_surveys-pol-2008-en
- OECD, 2012. *OECD Economic Surveys: Poland 2012: Volume 2012 Issue 7*. Online. No publisher: OECD. OECD Economic Surveys: Poland [vid. 2026-03-07]. ISBN 978-92-64-12728-9. Dostupné z: doi:10.1787/eco_surveys-pol-2012-en
- OECD, 2014. *OECD Economic Surveys: Poland 2014*. Online. No publisher: OECD Publishing. OECD Economic Surveys: Poland [vid. 2026-03-08]. ISBN 978-92-64-20671-7. Dostupné z: doi:10.1787/eco_surveys-pol-2014-en
- OECD, 2016. *OECD Economic Surveys: Poland 2016*. Online. No publisher: OECD Publishing. OECD Economic Surveys: Poland [vid. 2026-03-07]. ISBN 978-92-64-25255-4. Dostupné z: doi:10.1787/eco_surveys-pol-2016-en
- OECD, 2018. *OECD Economic Surveys: Poland 2018*. Online. No publisher: OECD Publishing. OECD Economic Surveys: Poland [vid. 2026-03-07]. ISBN 978-92-64-29231-4. Dostupné z: doi:10.1787/eco_surveys-pol-2018-en
- OECD, 2020. *OECD Economic Surveys: Poland 2020*. Online. No publisher: OECD Publishing. OECD Economic Surveys: Poland [vid. 2026-03-08]. ISBN 978-92-64-63259-2. Dostupné z: doi:10.1787/0e32d909-en
- OECD, 2021. *Regional Economic Inactivity Trends in Poland*. Online. No publisher: OECD Publishing. OECD Reviews on Local Job Creation [vid. 2026-03-07]. ISBN 978-92-64-60064-5. Dostupné z: doi:10.1787/483a6a25-en
- OECD, 2025. *OECD Economic Surveys: Poland 2025*. Online. No publisher: OECD Publishing. OECD Economic Surveys: Poland [vid. 2026-03-07]. ISBN 978-92-64-32247-9. Dostupné z: doi:10.1787/483d3bb9-en
- PIATKOWSKI, Marcin, 2022. Český ekonomický zázrak se vyčerpal a musí přijít další reformy. *Ekonom*. Online [vid. 2026-03-11]. Dostupné z: <https://ekonom.cz/c1-67138860-cesky-ekonomicky-zazrak-se-vycerpal-a-musi-prijit-dalsi-reformy>
- PORTER-SZŰCS, Brian, 2024. *Value, Price, and Economic Reform in the Polish People's Republic*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/journals/slavic-review/article/value-price-and-economic-reform-in-the-polish-peoples-republic/1B0D39D0DDC10B9067B697F6C010531A>
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Martin SOBOTKA, 2013. *Veřejné finance II*. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 978-80-7395-731-5.
- RZECZPOSPOLITA POLSKA, 2006. *Program Konwergencji*. Online. 2006. Dostupné z: https://mf-arch2.mf.gov.pl/c/document_library/get_file?groupId=764034&uuiid=21e94559-adb6-4509-b5df-591dcc723a3c&utm_source

ŘEZNÍK, Miloš, 2010. *Dějiny Polska v datech*. No publisher: Libri. ISBN 978-80-7277-408-1.

SACHS, Jeffrey a David LIPTON, 1990. *Poland's Economic Reform on JSTOR*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/20044400?read-now=1&seq=1#page_scan_tab_contents

SEJM, 1996. *Ustawa o Radzie Ministrów*. Online. 1996. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19961060492/U/D19960492Lj.pdf>

SEJM, 1997. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>

SEJM, 2025. *Sejm of the Republic of Poland*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: <https://www.sejm.gov.pl/english/sejm/sejm.htm>

SENÁT PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY, 2025. *Historie a současnost polského Senátu*. Online. 2025. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/eurovoc?de=9106>

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, 2025. *Senát Polské republiky / Aktuality / 1. května – 21. výročí vstupu Polska do Evropské unie*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: <https://www.senat.gov.pl/aktualnoscilista/art%2C16837%2C1-maja-21-rocznica-przystapienia-polski-do-unii-europejskiej.htm>

SERWIS RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, 2026. *Skład Rady Ministrów - Kancelaria Prezesa Rady Ministrów*. Online [vid. 2026-02-26]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/premier/sklad-rady-ministrow>

SLAY, Ben, 2000. The Polish economic transition. *JSTOR*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/48609381?read-now=1&seq=1#page_scan_tab_contents

SROKA, Jacek, 2005. Changes in labour market situation in Poland. *European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions*. Online [vid. 2025-10-31]. Dostupné z: <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/changes-labour-market-situation-poland>

TOMŠÍK, Vladimír, 2018. *Monetární ekonomie v období krize a konvergence*. No publisher: Management Press. ISBN 978-80-7261-545-2.

WORLD BANK GROUP, 2026a. *GDP growth (annual %) - Poland*. Online [vid. 2026-02-27]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=PL>

WORLD BANK GROUP, 2026b. *Inflation, consumer prices (annual %) - Poland*. Online [vid. 2026-03-04]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2024&locations=PL&start=2003>

WORLD BANK GROUP, 2026c. *Unemployment, total (% of total labor force) (national estimate) - Poland | Data*. Online [vid. 2026-02-28]. Dostępne z: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.NE.ZS?end=2011&locations=PL&start=2004>

ZIÓŁKOWSKI, Marek; Rafał DROZDOWSKI; Mariusz BARANOWSKI a Gavin RAE, 2022. Commodification in an Officially Decommodified Economy. *JSTOR*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostępne z: https://www.jstor.org/stable/27249685?read-now=1&seq=1#page_scan_tab_contents

ZIOMEK, Agnieszka, 2010. Economics Performance and Institutional Economics in Poland After 1989. *JSTOR*. Online [vid. 2025-11-01]. Dostępne z: https://www.jstor.org/stable/27916908?read-now=1&seq=2#page_scan_tab_contents

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Administrativní mapa Polska	13
Obrázek 2: Organizační schéma Polské národní banky 2026.....	20
Obrázek 3: Struktura státní moci v Polsku 2025	21

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled ministerstev v Polsku v roce 2025	17
--	----

8.3 Seznam grafů

Graf 1: Míra nezaměstnanosti Polska v letech 2004-2009	29
Graf 2: Míra nezaměstnanosti v zemích EU25, 2004-2005.....	30
Graf 3: Přímé zahraniční investice v Polsku, 2002-2006	32
Graf 4: Struktura přímých zahraničních investic v Polsku podle země původu 2005.....	33
Graf 5: Tempo růstu HDP v Polsku 2002-2008	35
Graf 6: Čtvrtletní tempo růstu celkové zaměstnanosti v Polsku, 2005.....	36
Graf 7: Průměrná měsíční hrubá mzda v Polsku, 2000-2010	37
Graf 8: Míra nezaměstnanosti v Polských vojvodstvích, 2006	38
Graf 9: Meziroční růst spotřebitelských cen v Polsku 2004–2010	40
Graf 10: Míra nezaměstnanosti v Polsku, 2004-2011.....	41
Graf 11: Meziroční růst inflace v Polsku kvartálně 2007-2010.....	42
Graf 12: Meziroční tempo růstu HDP v Polsku, 2004-2024	44
Graf 13: Vývoj HDP na obyvatele ve stálých cenách, 2004-2024	45
Graf 14: Vývoj míry nezaměstnanosti v Polsku, 2004-2024.....	49
Graf 15: Vývoj hodnoty meziroční inflace v Polsku, 2004-2024.....	52
Graf 16: Korelace meziroční změny nezaměstnanosti a růstu reálného HDP	57

8.4 Seznam použitých zkratk

CPI – index spotřebitelských cen
DPH – daň z přidané hodnoty
EU – Evropská unie
EURES – Evropská komise a veřejné služby zaměstnanosti členských států
FCL – Flexibilní úvěrové linky
HDP – Hrubý domácí produkt
NBP – Národní banka Polska
NIK – Nejvyšší kontrolní úřad
OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PZI – Přímé zahraniční investice